

Gebiedsvisie Helpman-Noord.

Transformatie van een verscholen stadsdeel

Gebiedsvisie Helpman-Noord.

Transformatie van een verscholen stadsdeel

28 september 2021

Projectleiding

Gerard van Dijken, Anneke Boon

Stedenbouw

Jan Clots, Ruben Wiersma

Co-auteurs

Kevin Meiland (verkeer), Jan Rolf ten Hove (groen), Richard Walters (water)

Inhoudsopgave.

Inleiding	07
Plangebied	09
Historie	13
Hereweg, Helperlinie en Helperdiep	
Helpman, een lintdorp	
Planmatige woningbouw	
Wederopbouwperiode	
Aanleg A28 en Ring Zuid	
Overige ontwikkelingen	
Beleid en uitvoering	25
Julianaplein	
Zuiderplantsoen	
Wijkvernieuwing De Wijert	
Deelgebieden	31
Ambitie	41
Visie	45
Stedenbouwkundige entiteiten	
Beleidsuitgangspunten	
Bebouwingsstructuur	
Verbindingen	
Herinrichting parkzone	
Verkeer	
Groen	
Water	
Uitvoeringsprogramma	65

Inleiding.

Voor u ligt de gebiedvisie van Helpman-Noord. In dit document schetst de Gemeente Groningen een ruimtelijk perspectief voor een stadsdeel dat de komende jaren op de schop gaat. Enerzijds door initiatieven vanuit de markt, anderszijds door grootschalige ontwikkelingen in de omgeving, werd de behoefte aan een instrument dat zich uitspreekt over de toekomst van het gebied steeds groter. Deze visie voorziet hierin. In dit hoofdstuk wordt de aanleiding nader toegelicht en worden de doelstellingen ervan verwoord.

Inleiding.

Het noordelijk deel van Helpman neemt al sinds jaar en dag een bijzondere plek in binnen de stad Groningen. Het gebied, waar ooit (een deel van) de bijna twee kilometer lange Helperlinie werd aangelegd om bescherming te bieden tegen aanvallen vanuit het zuiden, is op dit moment een goed bewaard geheim. Door haar verscholen ligging, afgesneden van de binnenstad door de zuidelijke ringweg, heeft het al jaren een bestaan in betrekkelijke anonimiteit.

Maar zoals alle delen van de stad, is ook Helpman-Noord aan verandering onderhevig. En nu misschien wel meer dan ooit. Want zowel in haar directe omgeving, als in het gebied zelf zijn grote ontwikkelingen gaande. De meest invloedrijke is zonder twijfel de Aanpak Ring Zuid, de aanpassing van de zuidelijke ringweg, direct ten noorden van het plangebied. Zowel de herstructurering van het Juliananplein als de ondertunneling van het Sterrenbos hebben grote gevolgen voor Helpman-Noord. Maar ook in de wijken gebeurt veel. In De Wijert speelt een wijkvernieuwingsopgave en in de kop van Helpman vinden meerdere grote woningbouwontwikkelingen plaats. Ook bevinden zich in het gebied enkele onderwijslocaties waar een huisvestingsopgave voorligt.

Om sturing te geven aan deze ontwikkelingen heeft de Gemeente Groningen in 2017 de studie 'Helpman Noord, Stedenbouwkundig Visie & Nota van Uitgangspunten' laten opstellen. Dit nimmer vastgestelde conceptstuk heeft de afgelopen jaren richting gegeven aan enkele nieuwe ontwikkelingen, maar blijkt te globaal en mist integraliteit. Er is behoefte aan een nadere uitwerking en specificering. De voorliggende visie voorziet hierin. Doelstellingen zijn:

- Het verbeteren van de bereikbaarheid, toegankelijkheid en aantrekkelijkheid van het gebied en het leggen van goede verbindingen met haar omgeving.
- Het borgen van een goede ruimtelijke samenhang tussen de verschillende deelgebieden.
- Het bieden van een ruimtelijk kader voor nieuwe ontwikkelingen.
- Het bieden van een basis voor de inrichting van de openbare ruimte.
- Het versterken van de identiteit van het gebied en het beter inzichtelijk maken van de bijzondere historische context.

De gebiedsvisie schetst in woord en beeld het verleden, de huidige stand van zaken en de toekomst van Helpman-Noord. In het volgende hoofdstuk wordt het plangebied gedefinieerd. Vervolgens wordt via een degelijke historische analyse, een beschrijving van de veranderende omgeving, een opsomming van de verschillende deelgebieden en een formulering van de ambities, toegewerkt naar een ruimtelijk kader waarin kansen voor het gebied worden benoemd en dat gebruikt kan worden als sturinginstrument bij zowel bestaande als nieuwe initiatieven. Er wordt afgesloten met een uitvoeringsprogramma waarin concreet wordt benoemd aan welke onderdelen de komende jaren invulling gaat worden gegeven. Na vaststelling door de raad zal de visie onderdeel gaan vormen van het ruimtelijke beleid van de Gemeente Groningen.

.....
datum vastgesteld

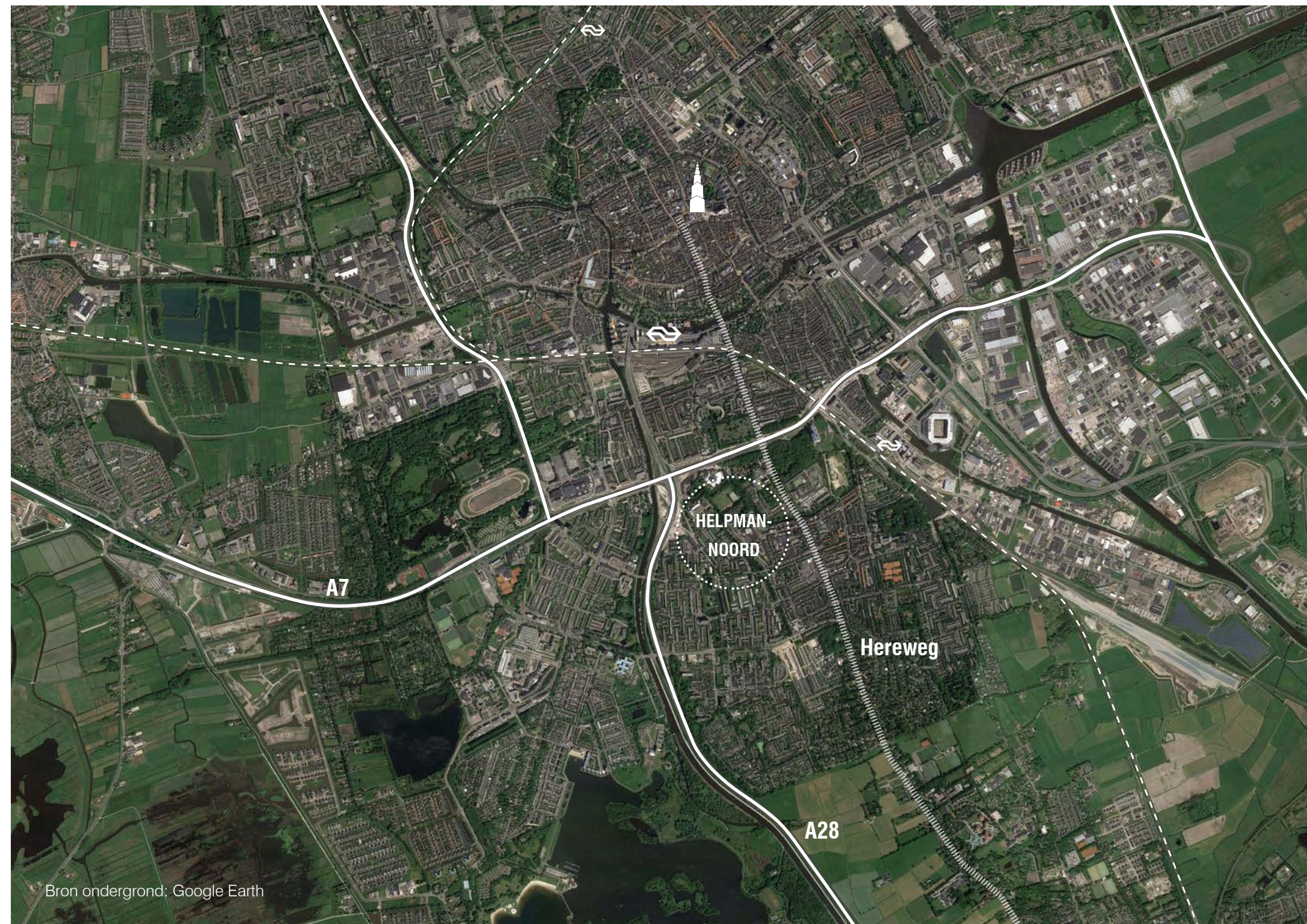
Plangebied.

Aan de zuidkant van de stad, op loopafstand van het Centraal Station en het centrum en goed bereikbaar vanaf de A7 en A28 heeft Helpman-Noord alles in zich om uit te groeien tot een aantrekkelijk stadsdeel. De locatie wordt in dit hoofdstuk nader gedefinieerd.

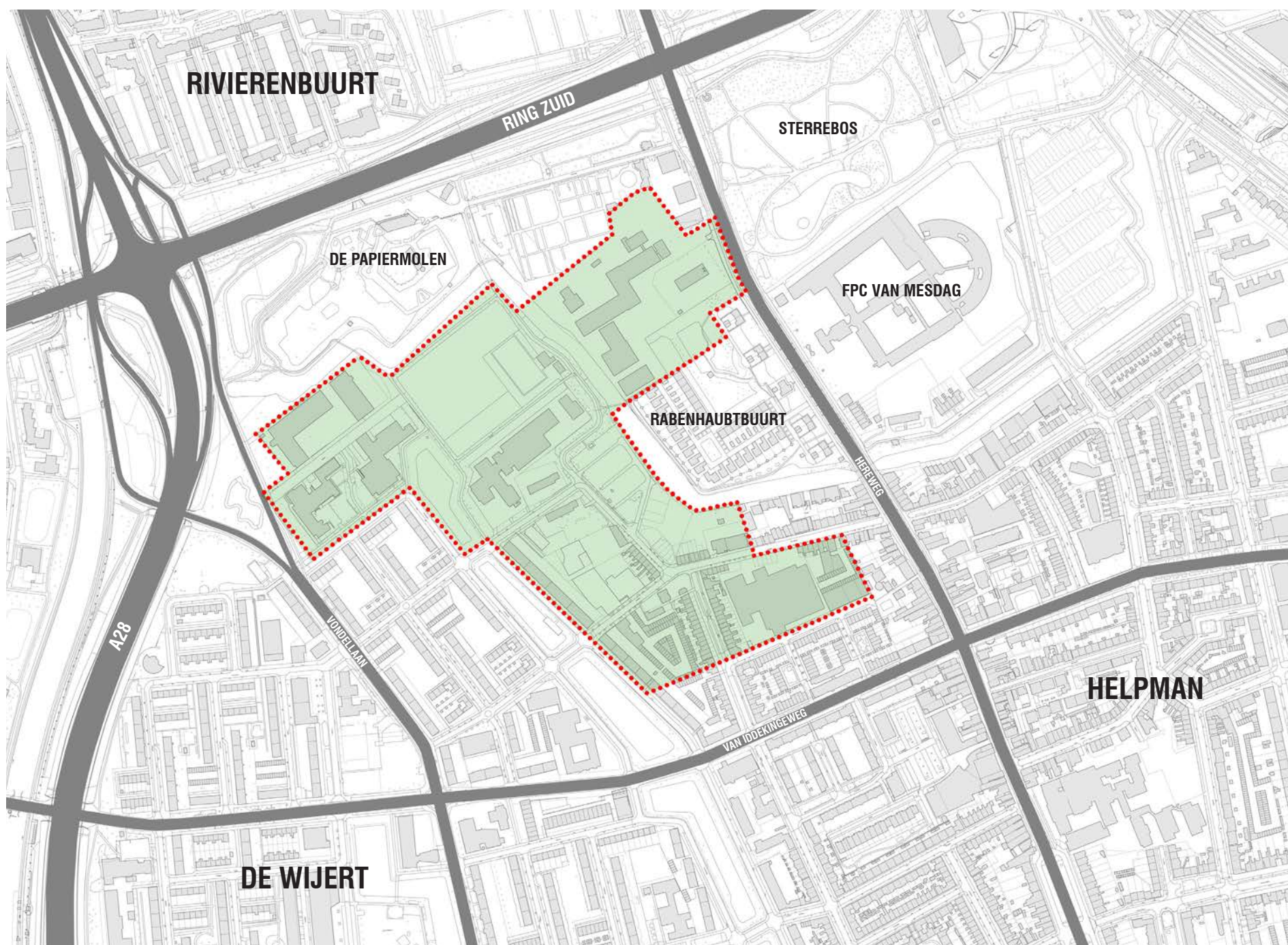

Plangebied.

Helpman-Noord is de naam van een ontwikkelgebied dat ligt in de oksel van de zuidelijke ringweg en de A28. Het wordt ingekaderd door de Vondellaan aan de westzijde, de Hereweg aan de oostzijde en de Van Iddekingweg aan de zuidzijde. Hoewel de naam anders doet vermoeden, reikt het plangebied verder dan alleen de kop van Helpman. In werkelijkheid ligt het in het overgangsgedebied tussen Helpman, De Wijert en het ten noorden van beide wijken gelegen groengebied. De feitelijke plangrens wordt gedefinieerd door de samenvoeging van een aantal deelgebieden waar een ontwikkeling of initiatief speelt, maar deze visie kijkt verder en richt zich op het plangebied in een ruime context.

- ..... Plangrens
- Plangebied

Plangebied.

Vogelvlucht

Bron ondergrond: Google Earth

Historie.

Helpman-Noord heeft een ongekend rijke historie. In het gebied zijn een groot aantal tijdslagen aanwezig en met enige kennis ook te onderscheiden. In dit hoofdstuk wordt het gebied aan een historisch onderzoek onderworpen, waarmee het complexe stukje stad beter leesbaar wordt. De historische context vormt een belangrijke inspiratiebron voor de gebiedsvisie.

Historie.

Hereweg, Helperlinie en Helperdiep

Lange tijd was Helpman een bescheiden buurtschap aan de zuidkant van Groningen. Het had zich ontwikkeld als esdorp ten oosten van de belangrijkste toegangsweg naar de stad, de Hereweg. Deze route vanuit het zuiden volgde de Hondsrug, een natuurlijke hoogte in het landschap, en eindigde in het centrum van de versterkte stad. Maar de hoge ligging had ook een nadeel. Bernhard von Galen, de bisschop van Münster, maakte er dankbaar gebruik van door in 1672 vanaf de Kempkensberg de stad te bombarderen.

Als reactie op dit beleg werden als snel na het terugtrekken van 'Bommen Berend' plannen gemaakt voor de aanleg van een verdedigingswerk op de onbebouwde gronden tussen Groningen en Helpman. Rond 1700 werd begonnen met de bouw van de Helperlinie, een bijna twee kilometer lang lijnvormig stelsel dat min of meer haaks op Hondsrug werd aangelegd. Het bestond uit lunetten (bastions met droge grachten) op de kop van de Hondrug en redoutes (aarden schansen met watervoerende grachten) op de flanken. Een eeuw later werd het stelsel aan de zuidkant uitgebreid met het Helperdiep, een doorlopende gracht, waarmee nu ook de hoger gelegen gronden door water beschermd werden. In 1874 werd de Vestingswet van kracht en verloor het verdedigingsstelsel haar functie. In de jaren daarna werd het ontmanteld. Hoogteverschillen werden geëffend, delen van het stelsel werden afgevoerd of kwamen in de bodem terecht.

Situatie rond 1864

Bron: topotijdreis.nl

- Hereweg
- Helperlinie
- Natte grachten
- Droge grachten
- Muurwerken
- Helperdiep

Historie.

Helpman, een lintdorp

Rond het jaar 1900 was Helpman uitgegroeid tot een klein dorp. De Helperlinie was verdwenen, maar het Helperdiep was blijven liggen en markeerde de grens met Groningen. In feite waren stad en dorp al tegen elkaar aangegroeid. Op de plek van de oude verdedigingswerken had het rijk een kazerne en gevangenis gebouwd. Even verderop lag het Sterbos dat opnieuw was ingericht in Engelse landschapstijl en daar tegenover bevonden zich de zuidelijke begraafplaatsen. Al deze functies werden ontsloten vanaf de levensader van het gebied, de Hereweg.

Ook Helpman was gestadig gegroeid. Boerderijen hadden zich uitgebreid en mede door de komst van de paardentram had het dorp zich langs de Hereweg uitgebreid. Hiermee had het steeds meer de verschijningsvorm aangenomen van een lintdorp. Het hoofdlint werd gevormd door de Hereweg, haaks daarop ontstonden dwarslinten die de landerijen ontsloten en de aanzet waren voor nieuwe woonstraten.

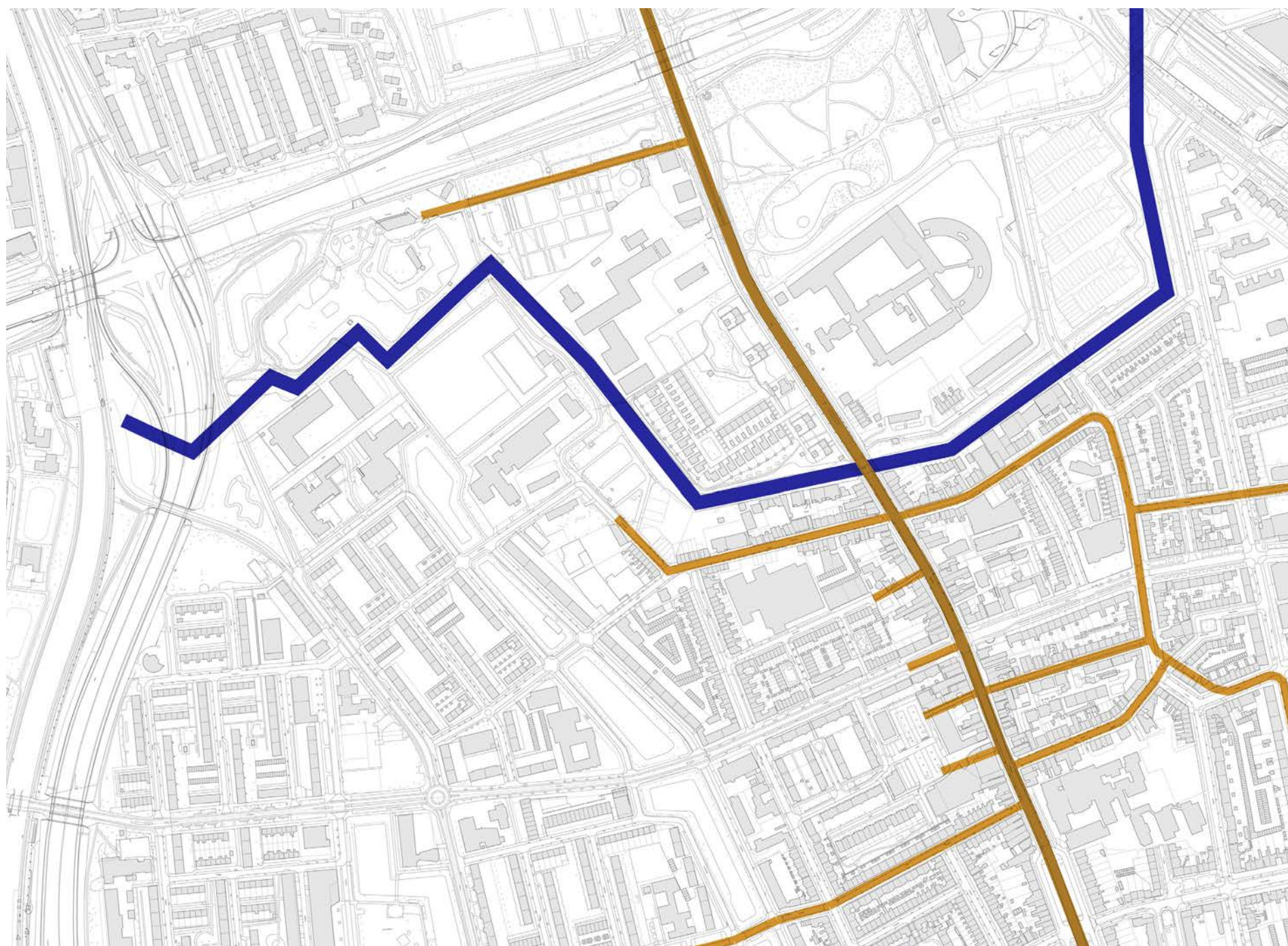
Vanwege ruimtegebrek in de stad waren er steeds meer bedrijven die zich in Helpman vestigden. Dit zorgde voor een toenemende mate van industrialisatie, vooral langs het Helperdiep. Voorbeelden van Helpmanse bedrijven uit dit tijd zijn onder meer een bierbrouwerij, weverij, ververij, vleesverwerkingsfabrieken, houtzagerijen, wasinrichtingen en de nog immer in bedrijf zijnde hoefijzerfabriek. Ook werden er, vooral langs de dwarslinten, op vrij grote schaal arbeiderswoningen gebouwd.

Situatie rond 1908

Bron: topotijdreis.nl

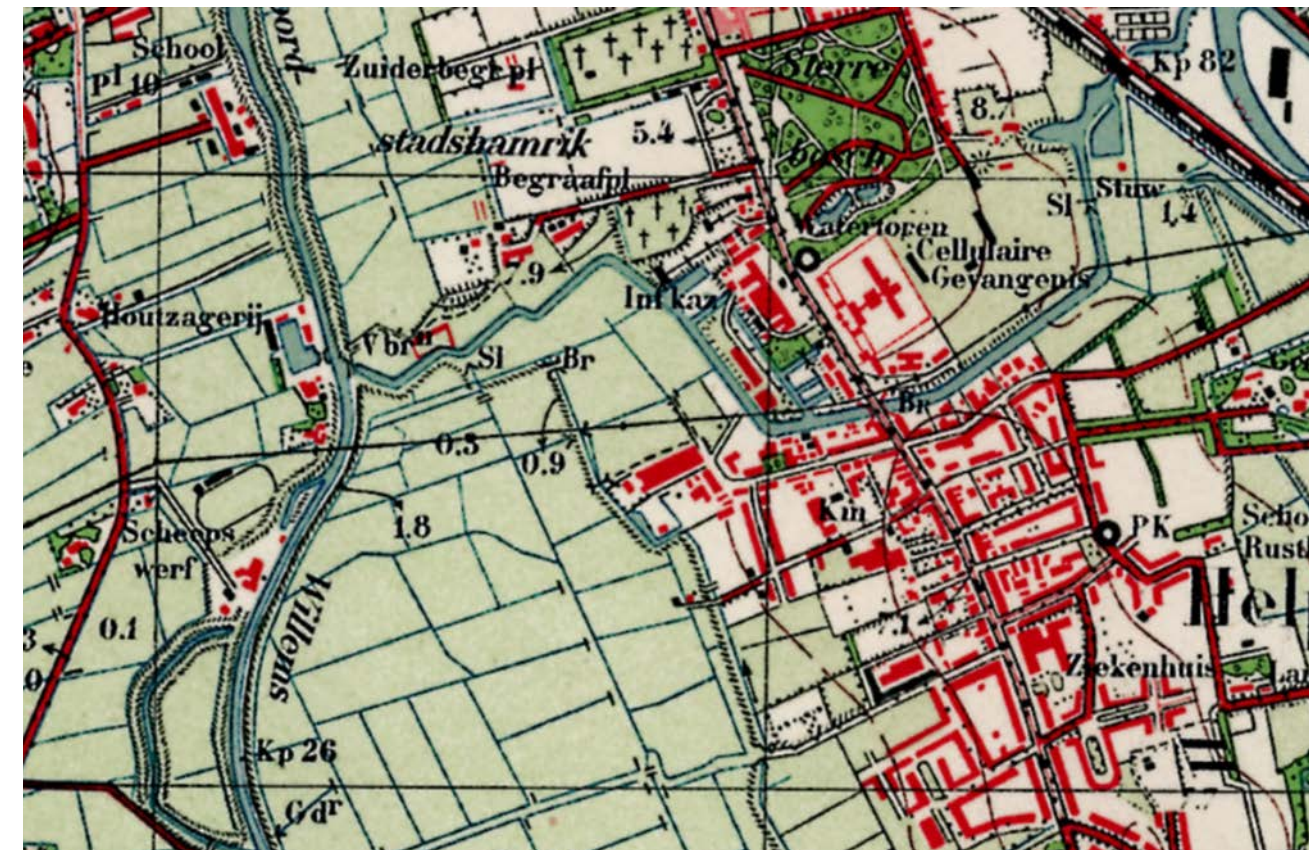
- Hereweg
- Wegenstructuur rond 1900
- Helperdiep

Historie. Planmatige woningbouw

In 1915 werd Helpman geannexeerd door de gemeente Groningen en kon het worden aangemerkt als buitenwijk van de stad. In het interbellum maakte het dorp een opvallende transformatie door. Onder invloed van planmatige woningbouw werd het lintdorp getransformeerd tot stadswijk, bestaande uit semi-gesloten bouwblokken en onbebouwde binnenterreinen, een typologie die in de jaren '30 gebruikelijk was bij stedelijke ontwikkelingen.

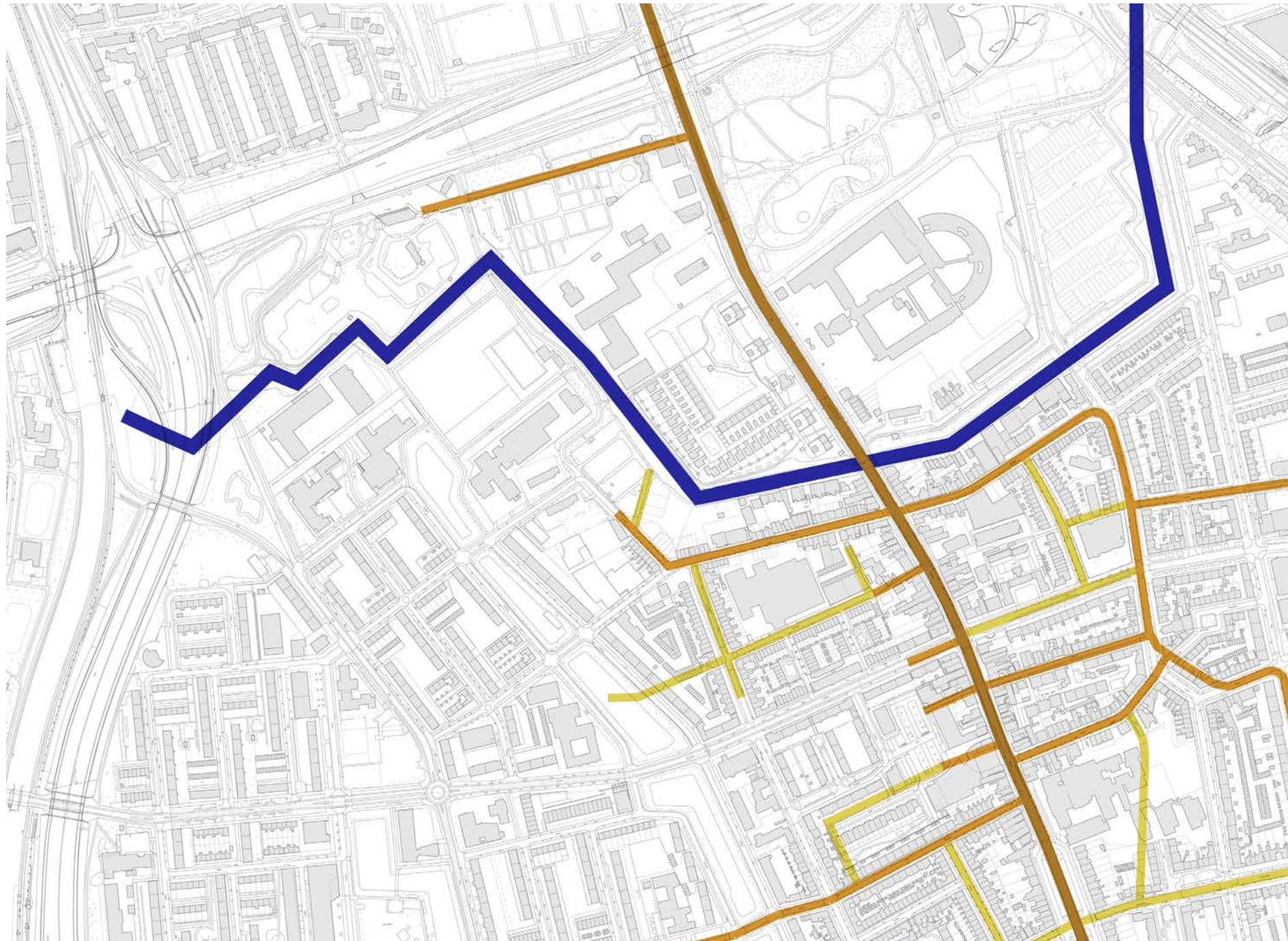
Het opvallende is dat er sprake is van een zeer zorgvuldige verweving van beide structuren. Veel bestaande dwarslinten werden gebruikt als aanzet tot de nieuwe woonstraten en op diverse plekken werd de oorspronkelijke lintbebouwing zij aan zij gezet met bouwblokken in Amsterdamse Schoolstijl. Zodoende ontstond een hybride vorm van stedenbouw, waarbij de overgang tussen beide structuren soms moeilijk aan te wijzen was.

Situatie rond 1935

Bron: topotijdreis.nl

- Hereweg
- Wegen rond 1900
- Wegen rond 1930
- Helperdiep

Historie.

Wederopbouwperiode

Na de Tweede Wereldoorlog ontstond al snel behoefte aan nieuwe woningen en voorzieningen, maar grondstoffen waren schaars. Om die reden werd in de beginperiode veel gebouwd met hout dat uit het buitenland werd aangeleverd. Een voorbeeld hiervan is de bouw van zo'n 100 scholen die als bouwpakketten uit Finland werden aangeleverd. Rond 1950 werden ook in Helpman-Noord twee van deze Finse Scholen gebouwd. Ze werden gesitueerd aan het einde van de Helpwerwestsingel en werden ook vanaf deze straat ontsloten. Aan de overzijde werd een terrein ingericht voor kermissexploitanten en wegenbouwers.

Maar de wederopbouw kwam pas echt goed op gang in de jaren '60. De periode na de oorlog kenmerkte zich door optimisme en de bevolking was flink toegenomen. Ook in Groningen was woningnood. In 1961 was door de gemeenteraad een structuurplan vastgesteld waarin werd aangegeven hoe de stad zich kon uitbreiden. Onderdeel van het plan was een forse uitbreiding aan de zuidkant van de stad, aan weerszijden van Helpman. In de decennia daarna werd hier invulling aan gegeven.

Tussen 1965 en 1968 werd direct ten westen van Helpman De Wijert-Noord ontwikkeld. Deze stadsuitbreiding, ontworpen door stedenbouwkundige Henk Eynsbroek, was het schoolvoorbeeld van een wederopbouwwijk. Niet langer werd gebouwd in de vorm van traditionele bouwblokken, een meer opengewerkte opstelling moest zorgen voor licht, lucht en ruimte, zowel in de wijk als in de huiskamers. Opvallend is de sterk orthogonale structuur en de consequente herhaling van steeds dezelfde stedenbouwkundige compositie, de zogenaamde stempel. In de marges, bijvoorbeeld langs de randen van de wijk, kwamen variaties op dit thema voor.

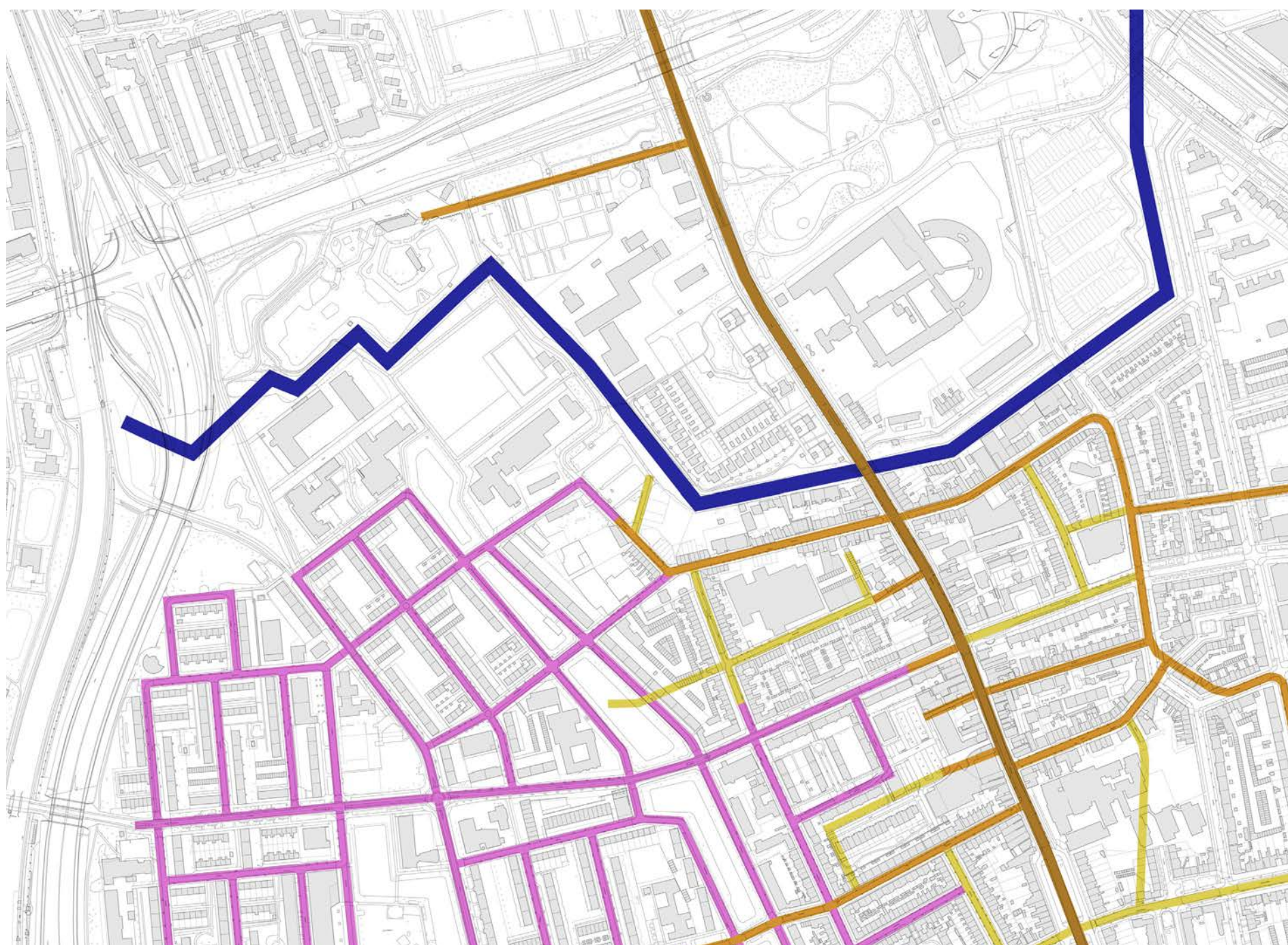
Mede dankzij het onderliggende structuurplan werd de Wijert-Noord zorgvuldig vervlochten met de bestaande wijk Helpman. Bestaande wegen werden doorgetrokken (waarbij ook een straat tussen de Finse Scholen werd aangelegd) en half afgeronde bouwblokken werden aangevuld met nieuwe bebouwing in naoorlogse stijl. De Helpermaar, de oude waterloop ten westen van Helpman, werd omgevormd tot een brede waterpartij in de vorm van de Hora Siccamingel. Deze wordt vaak gezien als grens tussen beide wijken, maar ruimtelijk gezien hoort ze bij De Wijert-Noord. De werkelijke overgang naar Helpman bevindt zich aan de oostkant ervan, waar beide stedenbouwkundige structuren naadloos in elkaar overgaan.

Situatie rond 1962

Bron: topotijdreis.nl

- Hereweg
- Wegen rond 1900
- Wegen rond 1930
- Wegen rond 1960
- Helperdiep

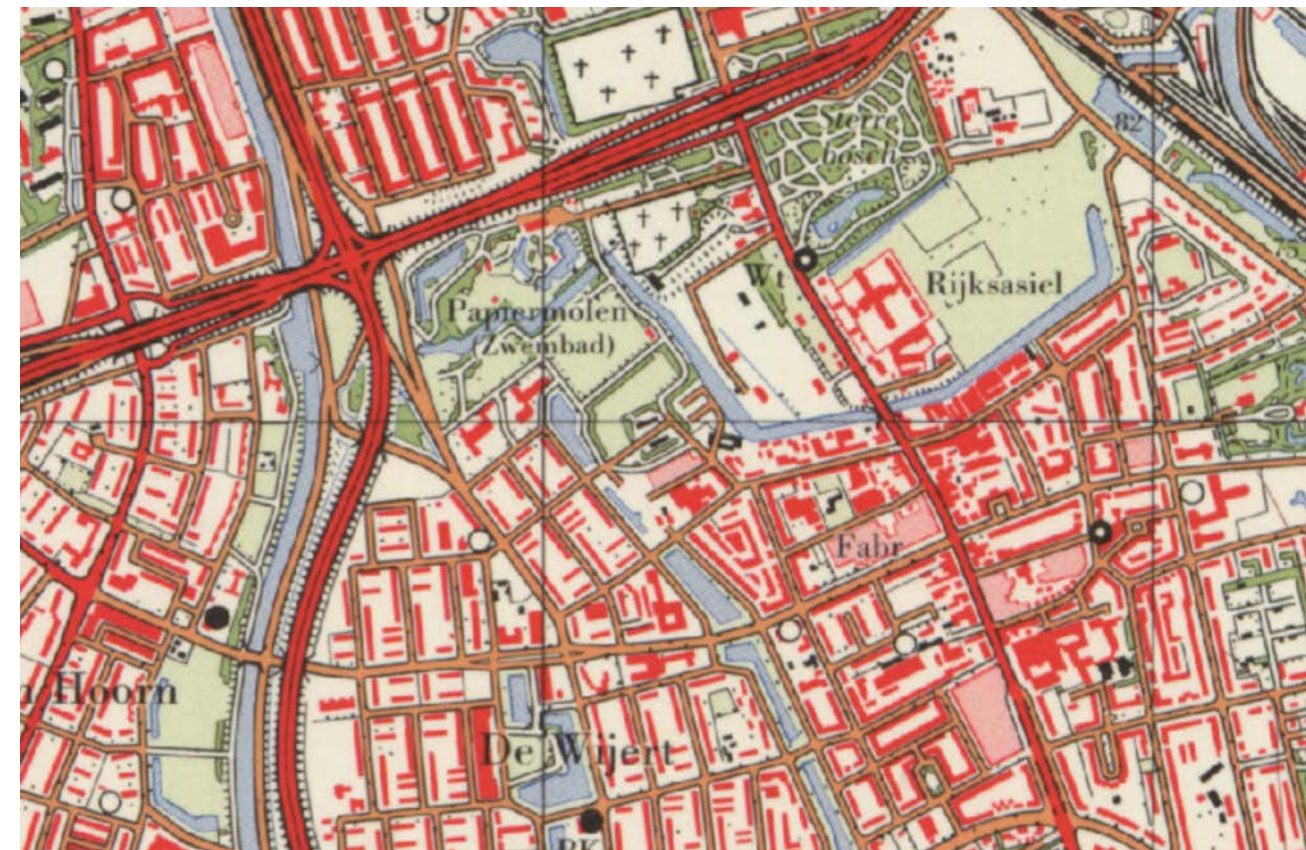

Historie.

Aanleg A28 en Ring Zuid

In de wederopbouwperiode werden ook de A28 en zuidelijke ringweg aangelegd. Via de Vondellaan en de Hereweg werden de wijken op de nieuwe hoofdsontsluitingsstructuur aangehaakt. Maar hoewel dit de bereikbaarheid verbeterde, veranderde de ligging van Helpman-Noord drastisch. Met name door de nogal rücksichtslose situering van de zuidelijke ringweg (dwars door het Sterrebos) werd het gebied abrupt van de stad afgesneden en ontstond een margegebied tussen wijk en ringweg.

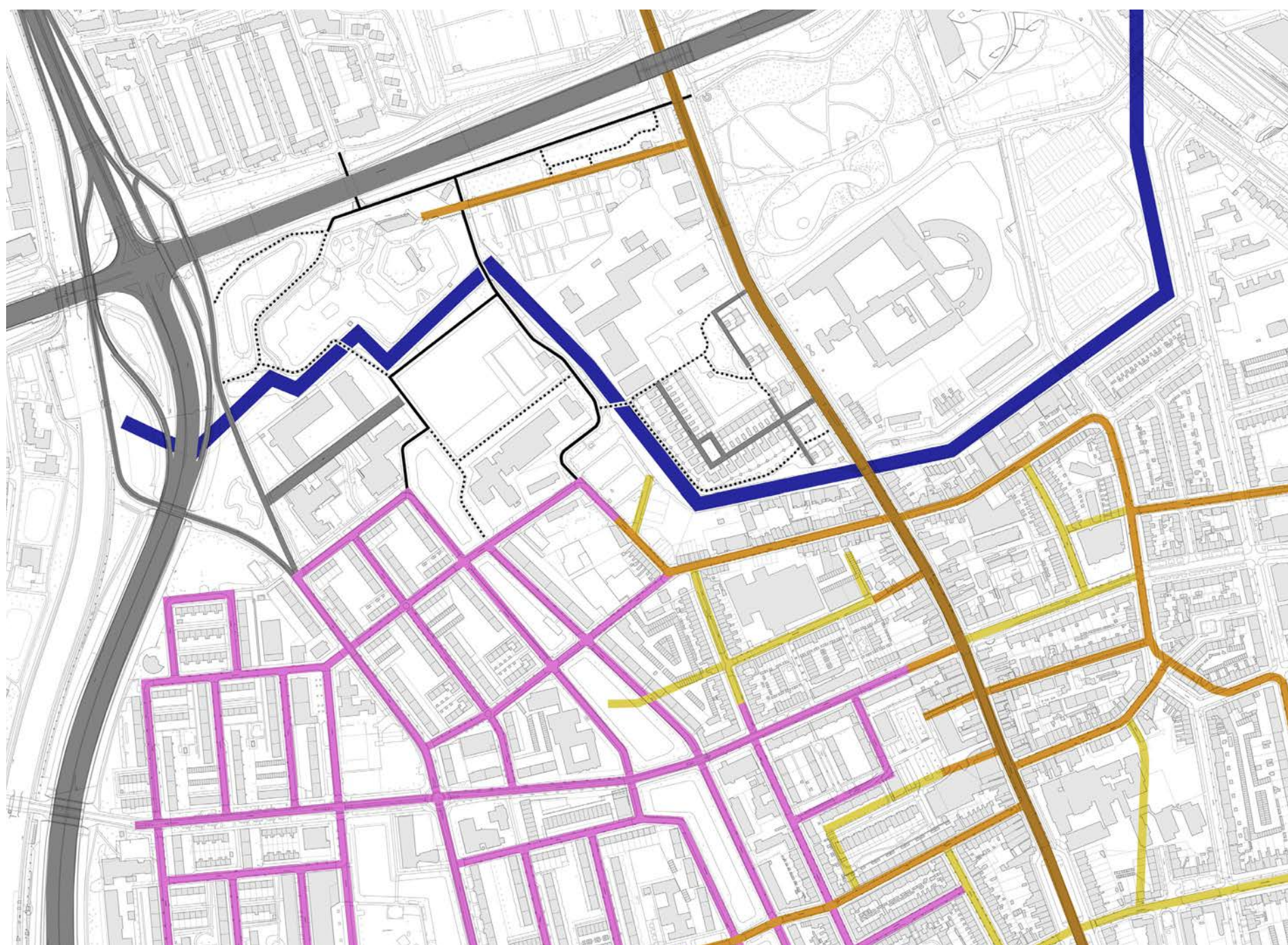
Deze grotendeels onbebouwde zone kreeg een groene inrichting en bood plaats aan sport en recreatie. Buitenzwembad De Papiermolen, geopend in 1955, kwam in de oksel van de A28 en zuidelijke ringweg terecht en ten zuiden daarvan lagen de sportvelden. Tussen de verschillende voorzieningen waren diverse wandel- en fietspaden aangelegd en via een tunneltje kon de andere kant van de ringweg worden bereikt. Maar dit kon niet voorkomen dat Helpman-Noord haar relatie met zowel stad als landschap was verloren en een nogal geïsoleerde ligging kreeg.

Situatie rond 1970

Bron: topotijdreis.nl

- Hereweg
- Wegen rond 1900
- Wegen rond 1930
- Wegen rond 1960
- A28, Ring Zuid en overige wegen
- Fietspaden
- Voetpaden
- Helperdiep

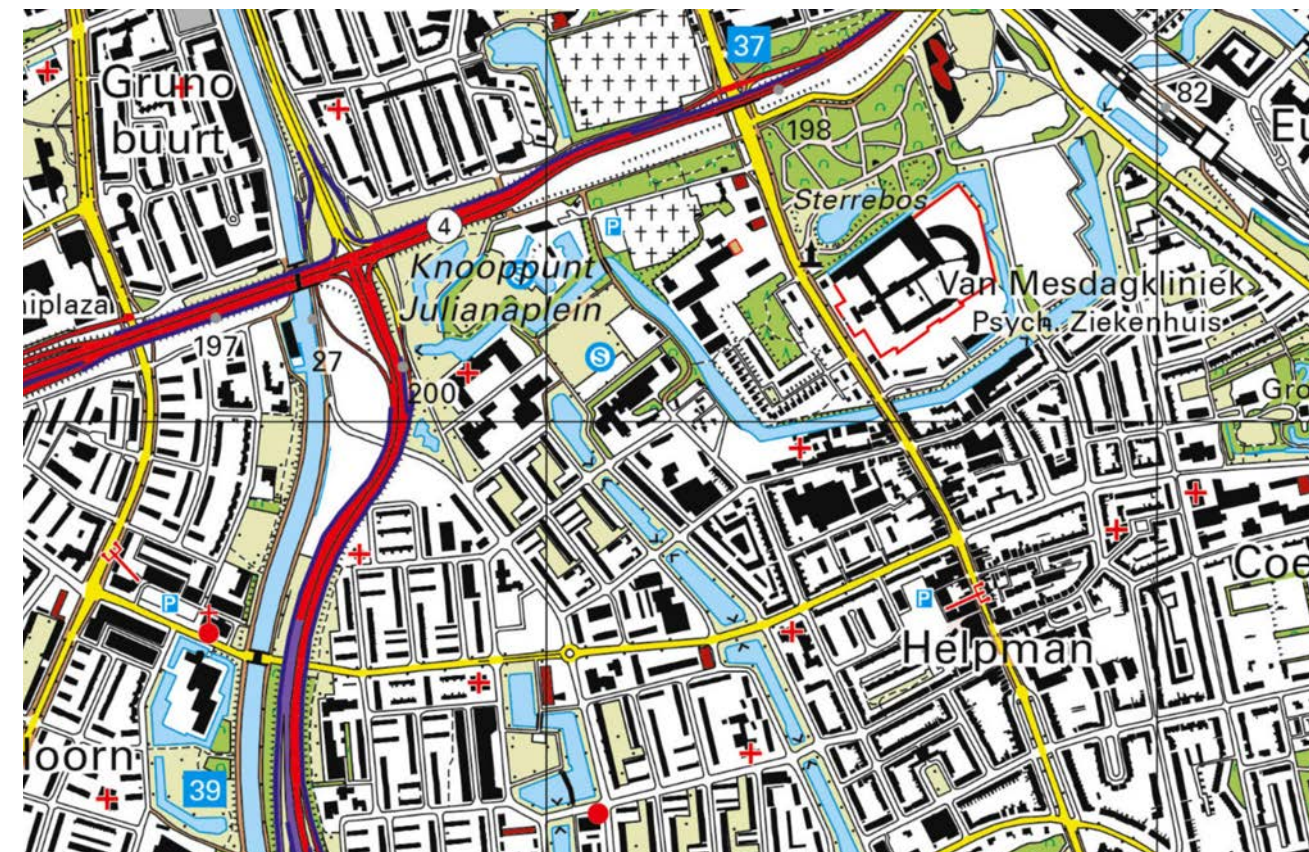

Historie.

Overige ontwikkelingen

De huidige situatie komt nog grotendeels overeen met het gebied dat in de jaren '60 van de vorige eeuw is achtergelaten. Een aantal ontwikkelingen zijn het vermelden waard. Begin jaren '70 is ten noorden van de Finse Scholen de Technische School gebouwd, een modernistisch gebouw naar ontwerp van Jo Vegter. Later heeft zich op het kazerneterrein

het Professor Van Hall Instituut (nu Terra) gevestigd en rond de eeuwwisseling is de Rabenhauptbuurt ontwikkeld. Ook zijn in die periode de oorspronkelijke schoolgebouwen van het Gomarus College uitgebreid richting het noorden. Maar feitelijk betreft dit invullingen, de stedenbouwkundige structuur is onveranderd gebleven.

Situatie rond 2020

Bron: topotijdreis.nl

Beleid en uitvoering.

Er verandert veel in de omgeving van Helpman-Noord. Zo wordt in het kader van de Aanpak Ring Zuid het Julianaplein aangepast en het Sterrebos (gedeeltelijk) ondertunneld. Ook speelt in De Wijert-Noord een wijkvernieuwingsopgave. In dit hoofdstuk worden deze ontwikkelingen beschreven.

Beleid en uitvoering. Julianaplein

Het Julianaplein is het grootste en drukste kruispunt van Noord-Nederland. Het verkeer vanuit Drachten, Assen, Hoogeveen en de binnenstad komt hier samen en dit leidt tot files, met name in de spits. Om het Julianaplein te ontlasten is de Vondellaan eind vorige eeuw al losgekoppeld van het kruispunt. Sindsdien kan alleen nog het centrum worden bereikt. Dit gaat straks veranderen. Het Julianaplein wordt ongelijkvloers aangelegd, waarbij het verkeer uit alle richtingen kan doorrijden. De Vondellaan wordt weer aangesloten op het plein, waarbij De Wijert een directe verbinding krijgt met de hoofdwegen in alle vier windstreken. Dit betekent een aanzienlijke verbetering van de bereikbaarheid van Helpman-Noord. De verkeersdruk zal zich meer verplaatsen richting het westen, wat wordt versterkt doordat de op- en afritten van de zuidelijke ringweg ter hoogte van de Hereweg worden afgekoppeld.

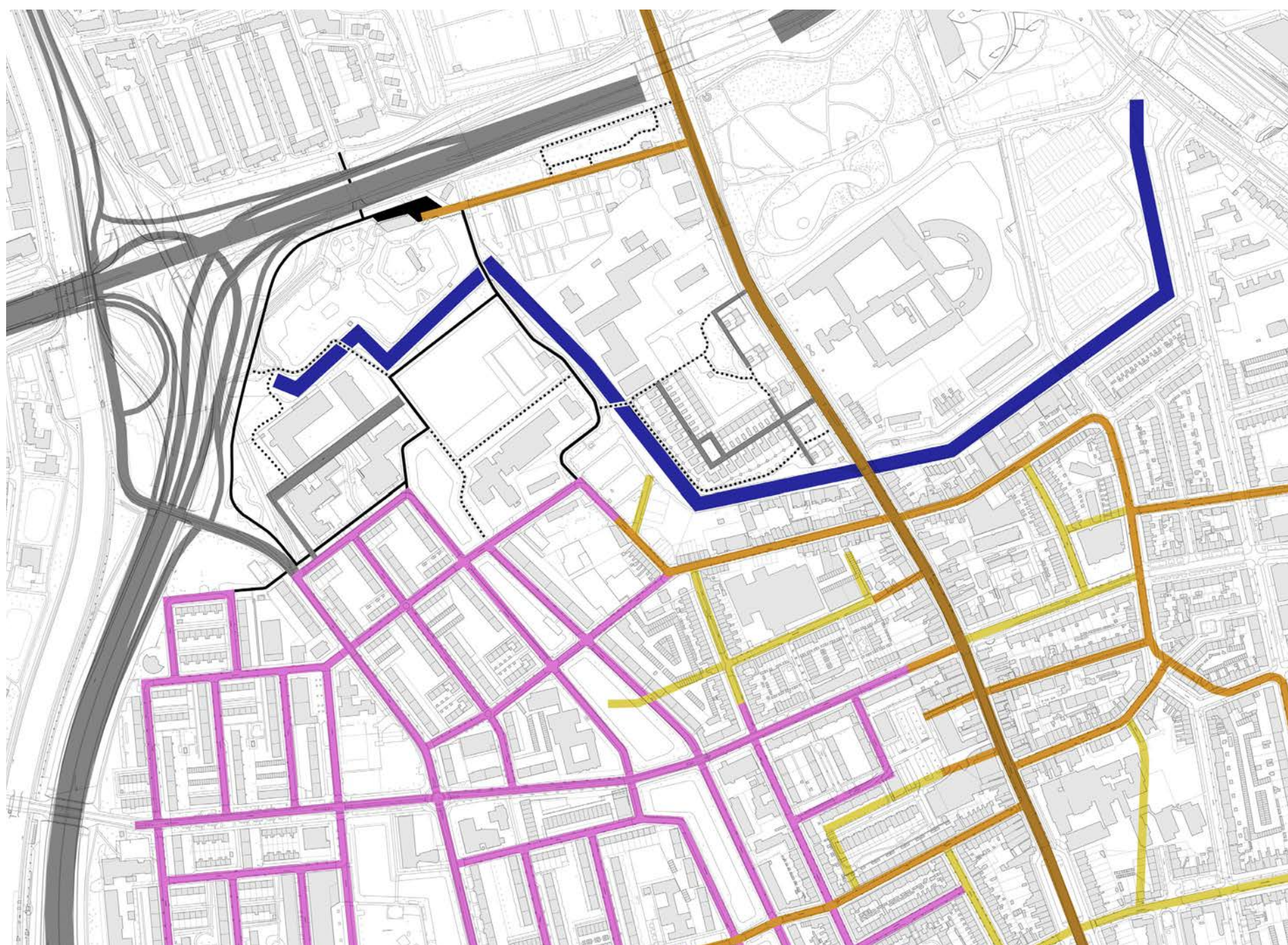
Om het toenemende aantal voertuigbewegingen op te vangen, wordt de Vondellaan opnieuw ingericht. De weg krijgt een nieuw profiel, met vrijliggende fietspaden aan beide zijden. Ook aan de noordzijde van de Henriëtte-Roland Holststraat wordt een vrijliggend fietspad aangelegd, op de plek van het huidige voetpad. Deze wordt doorgetrokken tot de Van Eedenlaan. Een directe aansluiting van het Vondelpad (de ontsluitingsweg van het Gomarus College) op de Vondellaan past niet meer. In het uitvoeringsprogramma wordt voorgesteld het pad haaks aan te sluiten op de Henriëtte-Roland Holststraat. De Julianavijver wordt hierbij aangepast.

Een aanvullend voorstel is de aanleg van een fietspad tussen Julianaplein en Julianavijver. Dit pad volgt de rand van het knooppunt en komt uit bij het bestaande fietsviaduct die de koppeling maakt met de Rivierenbuurt en daarmee ook met de nieuwe zuidelijke entree van het Centraal Station. Annex hieraan ligt het Papiermolenpleintje. Deze krijgt mogelijk een nieuwe inrichting, waarbij meer ruimte wordt gemaakt voor de fiets.

Bron: Aanpak Ring Zuid

- Hereweg
- Wegen rond 1900
- Wegen rond 1930
- Wegen rond 1960
- A28, Ring Zuid en overige wegen
- Fietspaden
- Voetpaden
- Helperdiep

Beleid en uitvoering. Zuiderplantsoen

Het tracé tussen de Hereweg en de het Oude Winschoterdiep zal (in delen) worden ondertunneld. Hiermee worden enkele belangrijke kruispunten ongelijkvloers opgelost en zal het Sterrebos weer worden teruggebracht naar haar oorspronkelijke afmetingen. De zogenoemde 'deksels' op de tunnelbak zullen groen worden ingericht, waarbij parkruimte aan de stad wordt toegevoegd. De ringweg vormt niet meer de belemmering die het jarenlang is geweest en er ontstaan kansen voor het leggen van goede langzaam verkeerverbindingen tussen de omliggende stadsdelen, waaronder Helpman-Noord.

Met het herstel van het Sterrebos wordt ook de basis gelegd voor een nieuw te ontwikkelen park aan de zuidkant van de stad: het Zuiderplantsoen. Net zoals de overige parken die Groningen rijk is, moet een gebied worden waar stadjes naar hartenlust kunnen recreëren, sporten of ontspannen. Het Sterrebos vormt de groene kern van het Zuiderplantsoen. Daarnaast zijn er randzones. Ook hier voert groen de boventoon, maar er is tevens plek voor voorzieningen en bebouwing. Voorbeelden van randzones zijn de Kempkensberg en de begraafplaatsen. Ook het noordelijk deel van Helpman-Noord ligt in zo'n randzone en maakt onderdeel uit van het Zuiderplantsoen. In omgevingsvisie The Next City wordt het nieuwe park op de kaart gezet.

Zuiderplantsoen

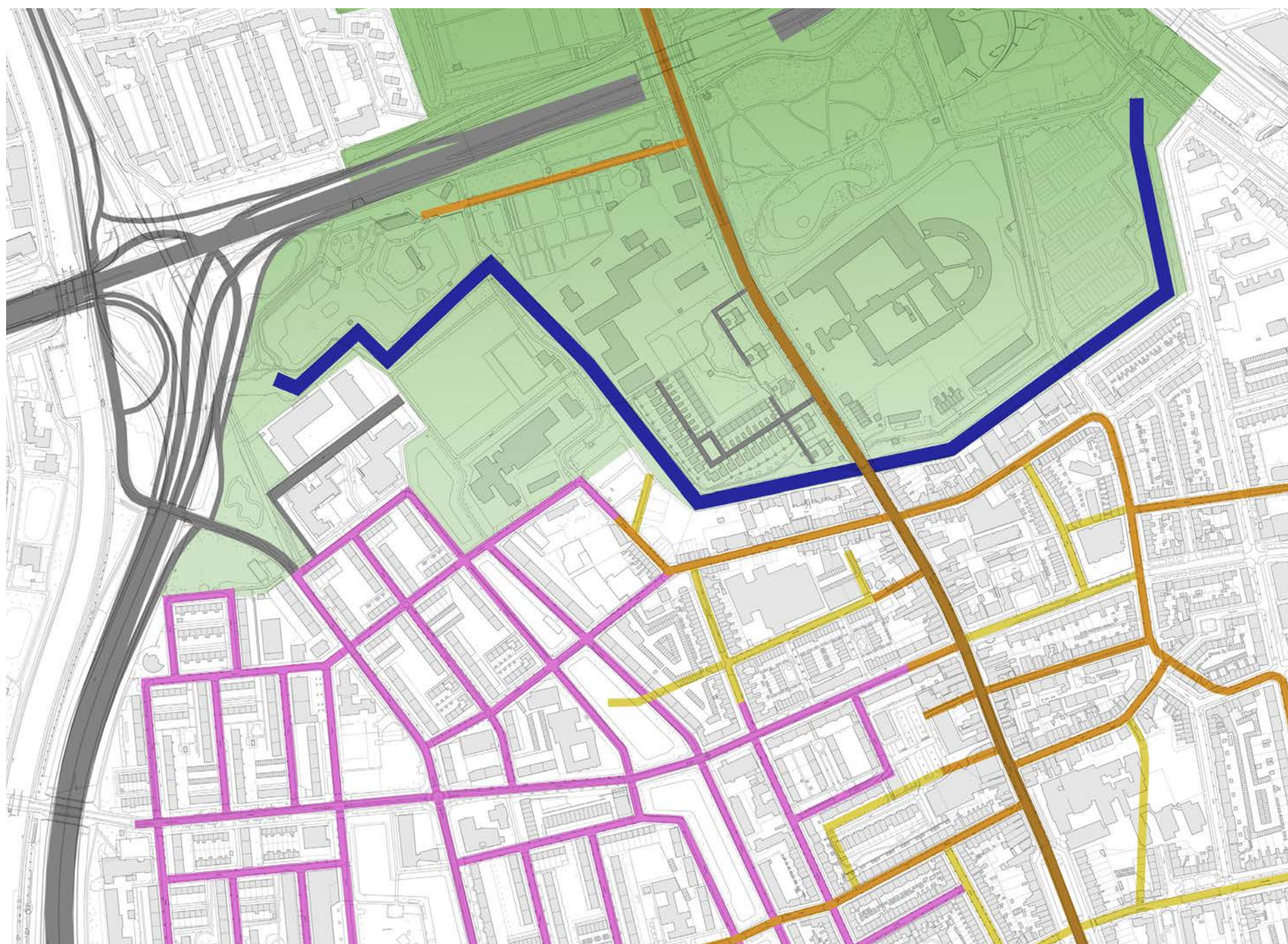
Bron: Omgevingsvisie The Next City

Ondertunneling Sterrebos

Bron: Aanpak Ring Zuid

- Hereweg
- Wegen rond 1900
- Wegen rond 1930
- Wegen rond 1960
- A28, Ring Zuid en overige wegen
- Helperdiep
- Zuiderplantsoen

Beleid en uitvoering. Wijkvernieuwing De Wijert

In 2018 is voor De Wijert-Noord een wijkvernieuwingsopgave geformuleerd. De gemeente denkt samen met de vijf woningbouwcorporaties na over de toekomst van de wijk en heeft dit geconcretiseerd in een wijkvernieuwingsplan. Dit plan is sociaal gedreven, maar heeft ook een stedenbouwkundige component. Zo wordt het belang van een goede verbinding met het Zuiderplantsoen ingezien. Er is zelfs een route ingetekend over het terrein van Terra richting het Sterrebos.

Daarnaast spelen er verschillende herstructureringsopgaves. Eén daarvan betreft het noordwestelijke wijkdeel, ingeklemd door de A28, Vondellaan en Van Iddekingeweg. In relatie tot Helpman-Noord zijn vooral de gronden rondom de Van Eedenstraat van belang. De portiekflat en de naastgelegen wijkpost worden mogelijk gesloopt om plaats te maken voor een nieuwe invulling. Hierbij wordt ook nagedacht over het groengebied op de kop van de Van Eedenstraat, ten zuiden van de Brailleweg. Hier raakt de wijkvernieuwingsopgave het plangebied van Helpman-Noord.

Ambitiekaart

Bron: Wijkvernieuwingsplan De Wijert

Deelgebieden.

Los van de ontwikkelingen in de omgeving gebeurt er in Helpman-Noord ook veel. Het plangebied is onder te verdelen in 9 deelgebieden die onderwerp zijn van verandering. De opgaves in deze deelgebieden zijn uiteenlopend en dat geldt ook voor de fases waarin ze zich bevinden. In dit hoofdstuk worden de initiatieven in het kort omschreven, gevolgd door een fotocollage van de huidige situatie.

Deelgebieden.

1. Gomarus College

In de kop van De Wijert, ten noorden van de Van Schendelstraat, is het Gomarus College gevestigd. De oorspronkelijke bebouwing dateert reeds uit de wederopbouwperiode en is binnen afzienbare tijd aan vervanging toe. Daarnaast wil het Gomarus College het terrein opnieuw inrichten, waarbij meer ruimte komt voor parkeren. Tegelijkertijd heeft de gemeente de wens uitgesproken het terrein te vergroenen. Ook zal in het kader van de Aanpak Ring Zuid de ontsluiting moeten worden aangepast. Dit alles resulteert in een huisvestingsvraagstuk waarbij een integraal voorstel moet komen voor zowel inpassing van de nieuwe bebouwing als terreininrichting.

2. Sportveldlocatie

De sportveldlocatie is de benaming voor de groene, grotendeels onbebouwde ruimte tussen het Helperdiepje, het Gomarus College en de Technische School. Centraal in het gebied liggen de sportvoorzieningen. Hoofdgebruiker korfbalvereniging NIC beschikt over een kunstgras speelveld met aangrenzend de kleedkamers en kantine, ondergebracht in twee losstaande bouwvolumes. Deze bevinden zich aan de oostkant van het terrein. Aan de westkant liggen een multifunctioneel sportveld en een atletiekbaan die door het Gomarus College worden gebruikt.

3. Terra

Groen opleidingscentrum Terra ligt aan de overzijde van het Helperdiepje en wordt ontsloten vanaf de Verlengde Hereweg. Het terrein neemt een bijzondere plek in binnen de stad Groningen. Niet alleen bevinden zich hier (zichtbaar) restanten van de voormalige Helperlinie, ook bestaat er een aanzienlijk hoogteverschil tussen de hoog gelegen Hereweg en het laag gelegen Helperdiepje. Op het terrein zijn proeftuinen aanwezig en zelfs een bescheiden arboretum.

Terra denkt na over nieuwe vormen van onderwijs en huisvesting. Er wordt steeds meer lesgegeven in de praktijk en de verwachting is dat deze koers de komende tijd verder wordt doorgezet. Dit heeft gevolgen voor de onderwijslocaties, zoals die aan de Hereweg. Zowel (delen van) de bebouwing als het terrein komen in aanmerking voor nieuwe vormen van gebruik. Er wordt nagedacht over transformatie van bouwvolumes en toevoeging van nieuwe functies, maar ook selectieve sloop en het openbaar maken van het terrein behoren tot de mogelijkheden.

..... Plangebied

..... Onderverdeling deelgebieden

1 Gomarus College

2 Sportveldlocatie

3 Terra

4 Technische School

5 KET

6 Helperkade

7 Jullensblok

8 Jullenshof

9 Hoefijzerfabriek

Deelgebieden.

4. Technische School

De voormalige School voor Technisch Onderwijs staat in het hart van het plangebied en vormt aldus het draaipunt van deze visie. Het modernistische gebouw, een ontwerp van Jo Vegter, heeft de status van gemeentelijk monument en wordt op dit moment gebruikt als anti-kraak. De bedoeling is dat het pand wordt getransformeerd naar wonen, waarbij ruimte wordt geboden aan ca. 75 wooneenheden. De naastgelegen sporthal (behorende bij de Technische School en al lange tijd niet meer in gebruik), mag worden gesloopt om plaats te maken aan een losstaand woongebouw met ruimte voor zo'n 20-30 appartementen.

5. KET

Het kermisexploitantenterrein (KET) ligt aan het einde van de Helperwestsingel en grenst aan het Helperdiepje. Op deze locatie staan reeds lange tijd de woonwagens van kermisexploitanten en dit gebruik zal ook in de nieuwe situatie blijven bestaan. Wel wordt het terrein gesaneerd en zal het opnieuw worden ingericht. Verschillende woonwagens worden vervangen en de openbare ruimte wordt aangepakt. Onderdeel van het plan is de aanleg van een openbaar pad tussen het KET en het Helperdiepje.

6. Helperkade

Ten zuiden van het KET wordt het project Helperkade gerealiseerd. Het plan vormt een voortzetting van de bebouwing tussen de Helperwestsingel en het Helperdiepje. Verschil is dat nu ook de waterzijde goed toegankelijk wordt gemaakt. Het project Helperkade telt 43 woningen, waaronder 17 grondgebonden woningen en 26 appartementen.

7. Jullensblok

Jullensblok is de projectnaam voor de herinvulling van het gemengde gebied dat omsloten wordt door de Jullensstraat, de Helperwestsingel, de Van Schendelstraat en de flat langs de Hora Siccamingel. De historische bebouwing langs de randen blijft bestaan, terwijl de bedrijfsbebouwing in het binnengebied inmiddels is gesloopt om plaats te maken voor woningbouw.

Het project bestaat uit een serie woonblokken die verspreid over het gebied zijn gesitueerd. De eerste fase omvat vier blokken met ondergrondse parkeergarage op het zuidelijke deel van het terrein. Mogelijk wordt hier in een tweede fase een vijfde blok aan de noordzijde aan toegevoegd. Ook wordt gekeken naar een herinvulling van de belendende Finse School. In totaal wordt gedacht aan een programma van ca. 250 woningen.

8. Jullenshof

Aan de zuidzijde van Jullensstraat staat een tweelaags volume waar al sinds jaar en dag een kleinschalig garagebedrijf is gevestigd. Op het achterterrein bevindt zich een carré van garageboxen. De gemeente wil op deze locatie woningbouw toestaan. Gedacht wordt aan een programma van ca. 50 sociale huurwoningen.

9. Hoefijzerfabriek

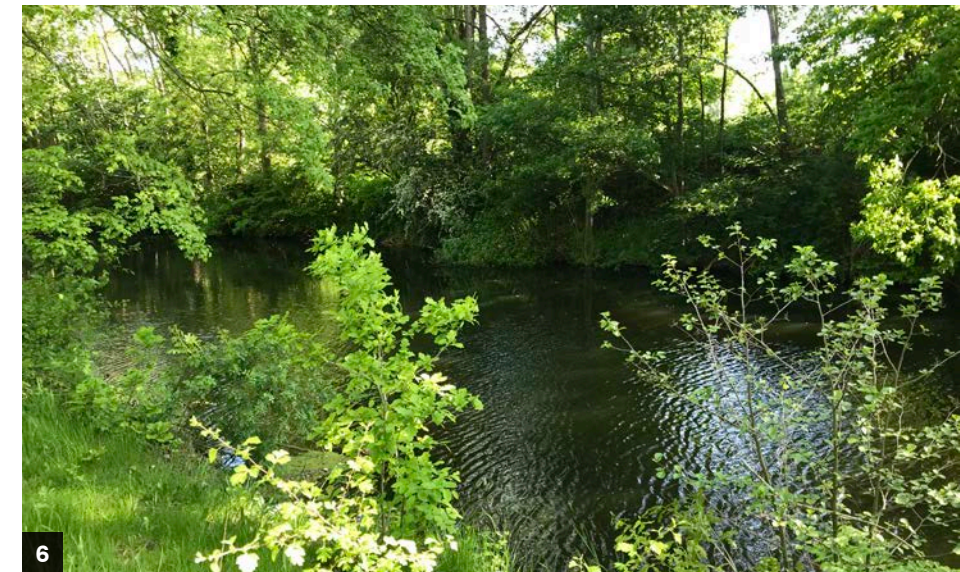
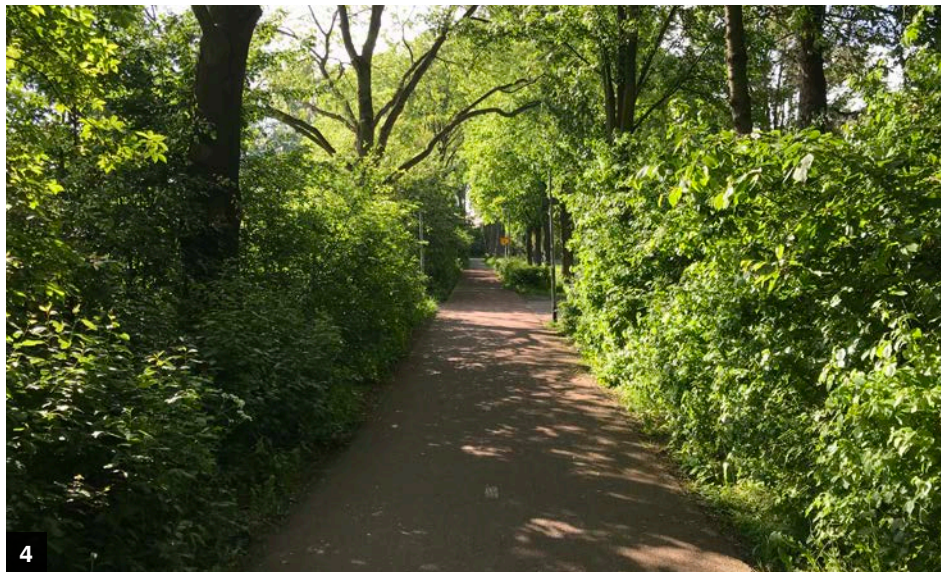
De Hoefijzerfabriek is onderdeel van het bouwblok dat wordt gevormd door de Helperwestsingel, de Helperweststraat, de Oude Molenstraat en de Hereweg. Vanaf begin vorige eeuw is hier een fabriekscomplex gevestigd waar tot op de dag van vandaag hoefijzers worden gemaakt. Maar ook deze fabriek zal binnenkort Helpman verlaten. De gemeente wil op de locatie woningbouw toestaan. Gedacht wordt aan een programma van ca. 100 woningen, waarvan een derde in de sociale huur.

Deelgebieden.

Deelgebieden.

1. Gomarus College gezien vanaf het Vondelpad
2. Sportveld omzoomd door hekwerk en bosschages
3. Leerlingen krijgen les op het sportveld
4. Pad tussen Gomarus College en sportveld
5. Pad tussen Helperdiepje en sportveld
6. Verscholen ligging Helperdiepje
7. Zicht op faciliteiten NIC
8. Fietsroute richting station
9. Sporthal behorende bij Technische School
10. Zicht op Helperdiepje en werkgebouwen Terra
11. Voetbrug richting Rabenhaubtbuurt
12. Zicht op Helperdiepje richting bouwplaats Helperkade
13. Laagbouw Technische School
14. Finse School gezien vanaf de Van Schendelstraat
15. Jullensstraat met links het Jullensblok-terrein
16. Garagebedrijf op Jullenshof-locatie
17. Garageboxen op Jullenshof-locatie
18. Zicht op Hoefijzerfabriek vanaf de Helperwestsingel
19. Hoogbouw Technische School

Pag. 6   Helperdiepje aan de noordzijde van het plangebied
Pag. 40   Sociaal onveilige fietsroute
Pag. 64   Zicht op het Sterrebos vanaf Terra

Ambitie.

Om er voor te zorgen dat de 9 deelgebieden uiteindelijk goed op elkaar aansluiten is een ambitie geformuleerd voor de onderdelen wonen, ruimtelijke kwaliteit, leefkwaliteit en mobiliteit. Dit hoofdstuk beschrijft het ambitieniveau dat wordt nagestreefd bij de uitwerking van de verschillende initiatieven.

Ambitie.

Wonen

De stad Groningen staat voor een enorme woningbouwopgave die voor een groot deel moet landen binnen bestaand stedelijk gebied. Ook in Helpman-Noord wordt ruimte geboden voor het toevoegen van extra woningen. In het gebied zijn veel kansen om bestaande bebouwing, zoals schoolgebouwen en bedrijfslocaties te transformeren naar wonen. Uiteraard zijn niet alle locaties hiervoor geschikt. En juist de menging van functies maakt deze buurt zo aantrekkelijk. Maar waar mogelijk wordt transformatie gestimuleerd.

In totaal wordt ruimte geboden voor de toevoeging van zo'n 600 woningen binnen de plangrenzen van deze visie. Daarbij wordt gezocht naar differentiatie in het woningaanbod: van huur tot koop en van sociaal tot vrije sector. Bovendien biedt Helpman-Noord ook ruimte voor bijzondere woonvormen, zoals die van het kermisexploitantenterrein. Zodoende ontstaat een mix van doelgroepen die in dit deel van de stad woonachtig is.

Ruimtelijke kwaliteit

Helpman-Noord ligt op het grensvlak van het vooroorlogse Helpman en het naoorlogse De Wijert. Beide wijken hebben hun specifieke ruimtelijke kenmerken en als gevolg daarvan een eigen, uiterst waardevolle, identiteit. Het snijvlak hiertussen is uiterst kwetsbaar en een herinvulling kan ervoor zorgen dat er een mengelmoes van patronen ontstaat dat op straatniveau niet meer begrepen wordt. Het is daarom van groot belang dat zorgvuldig wordt aangesloten op de reeds bestaande stedenbouwkundige structuren.

Bij de ontwikkeling van de deelgebieden wordt historiserend gewerkt. Het gebied kent een zeer rijke historie die gezien én beleefd mag worden. Daar waar nodig wordt de openbare ruimte hierop afgestemd en opnieuw ingericht. Bij privaat eigendom worden afspraken gemaakt om het terrein open te stellen voor publiek. Bovendien wordt erop toegezien dat de inrichting van de openbare ruimte een hoogwaardig kwaliteitsniveau heeft.

Door de toename van het woonprogramma neemt het autoverkeer toe. Waar mogelijk wordt het autogebruik ontmoedigd en het langzaam verkeer gestimuleerd. De binnengebieden van de woonblokken worden autoluw of zelfs autovrij. Hierdoor ontstaan prettig leefbare pleinruimtes en hofjes die aan de stad worden toegevoegd.

Helpman-Noord is rijk aan cultureel erfgoed, waaronder diverse monumenten en karakteristieke panden. Hier wordt respectvol mee omgegaan. Transformatie kan een goede manier zijn om gebouwd erfgoed te behouden, maar dit is maatwerk. Er wordt gezocht naar een nieuwe functie die aansluit bij het karakter van het pand en kansen biedt voor een passende, mogelijk historiserende, inrichting van de buitenruimte. Belendende invullingen worden zorgvuldig ingepast, met respect voor het monument of karakterstieke pand.

Leefkwaliteit

Met name het noordelijk deel van Helpman-Noord is gezegend met een rijke flora en fauna. De aanwezigheid van grote monumentale bomen geeft het gebied een intiem karakter. Tegelijkertijd werkt dit in de beleving soms ook benauwend. Rondom de voormalige Technische School creëert de aanwezigheid van veel groen, met name de onderbeplanting, een gevoel van sociale onveiligheid. Bovendien is het achterliggende sportterrein besloten en moeilijk toegankelijk voor wijkbewoners.

	Speerpunten
Wonen	<ul style="list-style-type: none"> Toevoegen ca. 600 woningen Creëren van een gedifferentieerd woningaanbod
Ruimtelijke kwaliteit	<ul style="list-style-type: none"> Leesbaar maken van de stad Private terreinen openbaar toegankelijk maken Zorgen voor een gevarieerde en hoogwaardige ingerichte openbare ruimte Respecteren cultuurhistorisch erfgoed
Leefkwaliteit	<ul style="list-style-type: none"> Behoud (potentieel) monumentale bomen Verbeteren sociale veiligheid Vergroenen van verhard gebied Inzetten op meervoudig ruimtegebruik Sportfaciliteiten beschikbaar stellen voor de buurt
Mobiliteit	<ul style="list-style-type: none"> Zorgen voor een goede afwikkeling van het verkeer Invoeren betaald parkeren Inzetten op deelmobiliteit

Ambitie.

Vanuit die gedachte wordt nagestreefd het sportpark bij de wijk te betrekken als onderdeel van het Zuiderplantsoen. Vanuit de leidende principes toegankelijkheid, transparantie, verblijfskwaliteit en multifunctioneel gebruik vindt een herinrichting van het gebied plaats, waarbij er ruimte blijft voor sport en beweging, zowel voor de huidige gebruikers als voor buurtbewoners. Dit vraagt om een zekere inschikkelijkheid van de huidige gebruikers, maar zorgt er ook voor dat de sociale controle wordt vergroot en het genoemde gevoel van onveiligheid verdwijnt.

Daar waar voor nieuwe woningbouw bomen dienen te wijken wordt voorgesteld om volgens de geldende beleidsregels binnen het plangebied te compenseren. Uitgangspunt is behoud van (potentieel) monumentaal groen. Bij toevoeging van extra verharding wordt ook extra groen toegevoegd.

Mobiliteit

De Aanpak Ring Zuid verandert de bereikbaarheid van Helpman-Noord drastisch. Afslag 37 (Groningen-Helpman) verdwijnt en de afrit bij de Vondellaan wordt verbeterd. Hierdoor oriënteert de wijk zich voor binnenkomend en uitgaand verkeer veel minder op de Hereweg, maar des te meer op de Van Iddekingeweg en de Vondellaan. Het verkeerscirculatieplan wordt hierop aangepast.

Daarbij komt dat de toevoeging van het beoogde aantal woningen ook substantieel meer verkeersbewegingen tot gevolg heeft. De smalle vooroorlogse straatjes van Helpman kunnen die niet allemaal verwerken. Er wordt dus gezocht naar een mogelijkheid om verkeer zo goed mogelijk te verdelen over de woonstraten en zo snel mogelijk te leiden naar de gebiedsontsluitingswegen.

De toevoeging van woningen zorgt normaliter ook voor meer parkeren op straat, maar door de invoering van het betaald parkeren regime zal er naar verwachting juist een rustiger straatbeeld ontstaan. Nieuwe bewoners kunnen geen aanspraak maken op een vergunning en elke nieuwe woningbouwontwikkeling moet zelf voorzien in voldoende parkeerfaciliteiten.

Hierbij kan gedacht worden aan deelmobiliteit. De locatie leent zich hier goed voor. De nabijheid het Centraal Station, versterkt door de ontwikkeling van de nieuwe zuidelijke stationsentree, brengt een goede openbaar vervoerverbinding dichtbij en biedt het een kansrijk alternatief voor autobezit. De Gemeente Groningen gaat onderzoeken of collectieve deelmobiliteit interessant kan zijn voor huidige en toekomstig wijkbewoners.

Visie.

De gebiedsvisie vormt de ruimtelijke vertaling van de ambitie zoals verwoord in het vorige hoofdstuk. Ze laat zien hoe Helpman-Noord beter kan worden verankerd met haar omgeving, doet uitspraken over de inrichting van de openbare ruimte en biedt kaders voor de ontwikkeling van de diverse deelgebieden. Daarnaast wordt een integrale visie op groen en verkeer gegeven.

Visie.

Stedenbouwkundige entiteiten

Op basis van de historische analyse kunnen in Helpman-Noord kunnen drie verschillende stedenbouwkundige eenheden worden onderscheiden, te weten: het deel dat bij het oude Helpman hoort (oranje/geel), de wederopbouwstructuur van de Wijert (paars) en de parkzone die onderdeel uitmaakt van het Zuiderplantsoen (groen). Deze entiteiten vormen de onderleggers van de gebiedsvisie en zijn de leidende principes voor zowel inpassing van bebouwing als inrichting van de openbare ruimte.

Wanneer het plangebied over de analysekaart wordt geprojecteerd, wordt duidelijk welke kleur de verschillende deelgebieden van Helpman-Noord aannemen. Deelgebied 6 en 9 behoren onmiskenbaar bij het oude dorp Helpman. Deelgebied 7a en 8 liggen precies op de plek waar de Helpman en De Wijert in elkaar overgaan en kunnen tot beide wijken worden gerekend. De overige deelgebieden, waaronder deelgebied 1 en 7b (zie kader), horen bij de parkzone.

Als wordt gekeken naar het stratenpatroon valt op dat de Helperwestsingel en de Van Schendelstraat deels in het groen ingekleurde gebied vallen. Dit komt overeen met de ontstaansgeschiedenis. Voor de oorlog eindigde de Helperwestsingel op de plek waar nu de parkzone begint en toen de Finse Scholen werden gebouwd bestond er nog geen Van Schendelstraat. De wens bestaat dit in de openbare ruimte tot uitdrukking te laten komen.

Hetzelfde geldt voor het Vondelpad. Deze hoort niet bij het stratenpatroon van de Wijert, maar is onderdeel van het park. De ambitie is om de inrichting van het Vondelpad hierop aan te laten sluiten en meer verblijfskwaliteit te geven.

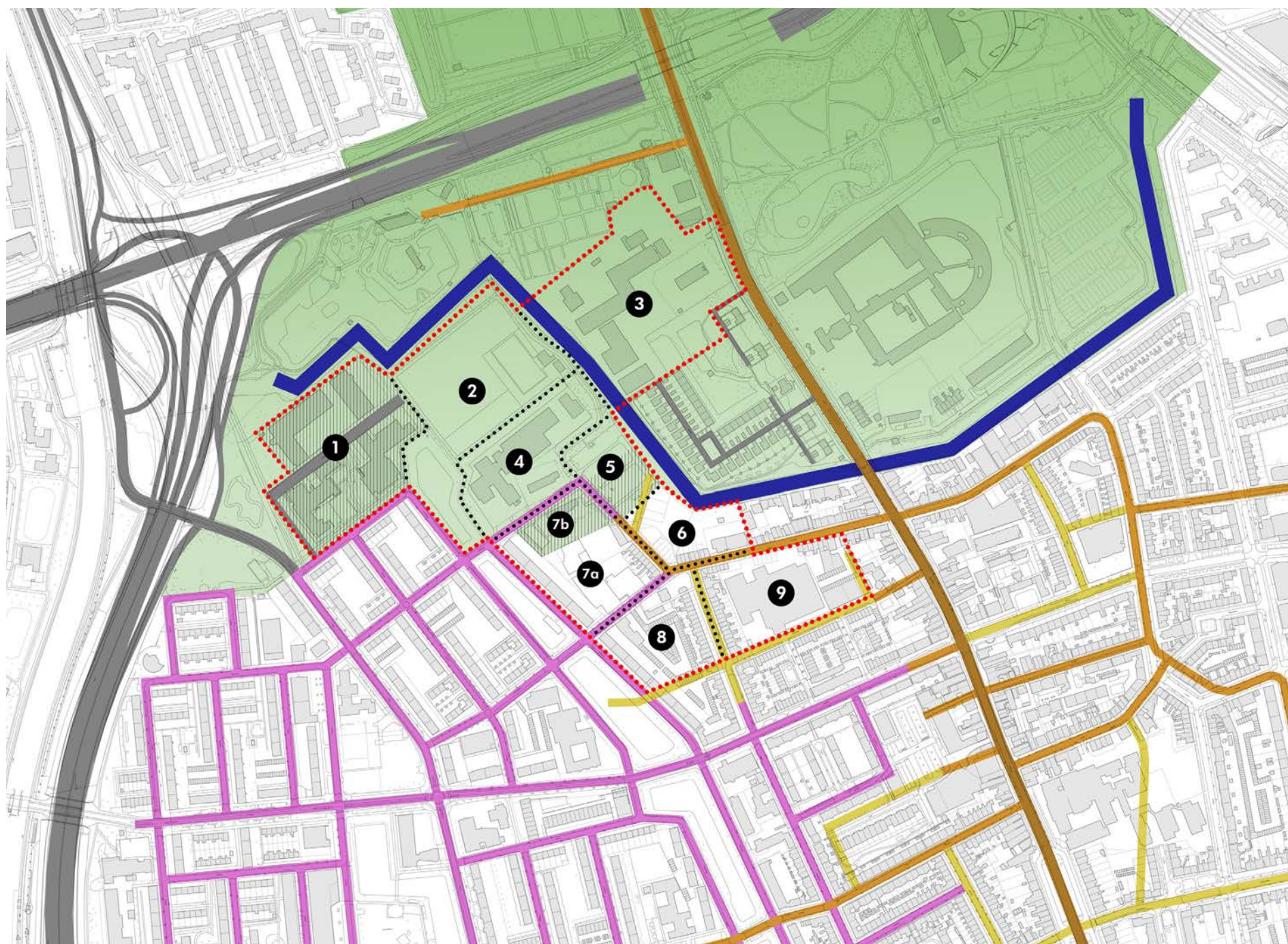
Uitbreiding parkzone

De begrenzing van de parkzone komt in basis overeen met die van het Zuiderplantsoen, maar de contouren van de laatstgenoemde zijn niet vastomlijnd. In vergelijking met de vrij globale aanduiding in omgevingsvisie The Next City (zie kaart pagina 28) worden in ieder geval twee gebieden aan het parkmilieu toegevoegd: het Gomarus College en het terrein rondom de zuidelijk gelegen Finse School (de tweede fase van het Jullensblok). De feitelijke situatie geeft hier aanleiding toe.

Het Gomarus College bevindt zich aan de rand van De Wijert en wordt aan drie zijden ingesloten door groen. Het terrein heeft deels al een groene inrichting en de gemeente heeft de wens uitgesproken dit te handhaven en waar mogelijk te versterken. De functie van een campus past hier goed bij. Met de toevoeging van het Gomarus College aan de parkzone wordt een hiaat in het Zuiderplantsoen opgevuld.

Het terrein rondom de Finse School hoort niet echt bij De Wijert, maar ook niet bij Helpman. Het is de plek waar de Helperwestsingel ooit eindigde en het buitengebied begon. Het terrein is al lang onbebouwd en er staat veel waardevol groen. Om deze reden wordt ook deze plek als potentieel parkmilieu aangeduid.

- Hereweg
- Wegen rond 1900
- Wegen rond 1930
- Wegen rond 1960
- A28, Ring Zuid en overige wegen
- Helperdiep
- Zuiderplantsoen
- Uitbreiding parkzone
- Plangebied
- Onderverdeling deelgebieden

Visie.

Beleidsuitgangspunten

Helpman

Voor Helpman is het beleid gericht op **respecteren**. Nieuwe invullingen zijn mogelijk maar moeten aansluiten op de bestaande stedenbouwkundige structuur en deze waar mogelijk versterken.

De wijk Helpman kenmerkt zich vooral door sterk verdichtte linten en semi-gesloten bouwblokken. Nieuwe invullingen voegen zich daar naadloos in. De bebouwing staat in een niet-terugliggende rooilijn dicht op de weg. De woningen worden ontsloten vanaf de straatzijde, direct vanaf het trottoir. De hoogte sluit aan op de bebouwing in de omgeving. Van oudsher is deze in Helpman 1-3 lagen met kap of 2-3 lagen plat. Recente invullingen zijn ook wel 4 lagen plat en kunnen een argument zijn om incidenteel iets meer hoogte toe te staan, bijvoorbeeld langs de Helperwestsingel.

Binnen in de bouwblokken liggen de binnengebieden. Dit zijn vaak rustige, verstilde plekken die een andere dynamiek hebben dan de woonstraten. Hier bevinden zich de tuinen en bijgebouwen. De binnengebieden zijn van oudsher autovrij en groen. Bij de herontwikkeling ervan komen deze thema's terug.

Helpman / De Wijert

Voor het gebied dat raakt aan De Wijert is het beleid gericht op **incidenteel aanpassen**. Nieuwe invullingen moeten aansluiten op de stedenbouwkundige structuur van Helpman of De Wijert, maar omdat de margezones in de Wijert sterk afwijken van de stempels, is hier wat meer vrijheid gerechtvaardigd.

De Wijert kenmerkt zich door een zeer open bebouwingspatroon, waarbij interactie ontstaat tussen de woonstraten en binnengebieden. Dit is ook terug te zien in de margezones. Langs de straten is bouwen in de rooilijn gewenst, maar verspringingen zijn mogelijk. De hoogte in De Wijert is overwegend 2 lagen met kap of 2-5 lagen plat, waamee iets meer hoogte kan worden toegestaan.

Ook voor de Wijert geldt dat de binnengebieden autovrij en groen zijn. In het kader van de wijkvernieuwing wordt bovendien nagedacht over het toevoegen van verblijfskwaliteit aan de binnengebieden. Dit zijn ook uitgangspunten bij de herontwikkeling ervan.

Parkzone

Voor de parkzone is het beleid gericht op **transformeren**. Het gebied gaat fors op schop. Hiermee worden de volgende doelstellingen nagestreefd:

- Het leggen van goede verbindingen voor langzaam verkeer.
- Het creëren van een aantrekkelijk, sociaal veilig en openbaar toegankelijk parkmilieu, gericht op beweging en gezondheid.

Voor ontwikkelingen in het Zuiderplantsoen geldt dat ze moeten bijdragen aan bovenstaande doelstellingen. Er wordt ruim baan gemaakt voor verbindingen en eventuele nieuwe invullingen staan ten dienste van het parkmilieu. Voor bebouwing kan dit bijvoorbeeld betekenen dat ze een alzijdige oriëntatie heeft en bijdraagt aan de sociale veiligheid. Nieuwe volumes voegen zich in alle bescheidenheid in het park waarbij zo weinig mogelijk beslag wordt gelegd op de groene buitenruimte.

	Helpman	De Wijert	Parkzone
Bebouwingsstructuur	Linten en semi-gesloten bouwblokken	Zeer open bouwblokken / stempels	Losstaande bebouwing in het groen
Situering	In strakke rooilijn dicht op de weg	In strakke, verspringende rooilijn	Vrij
Bouwhoogte	1-3 lagen met kap of 2-3 lagen plat, incidenteel 4 lagen plat	2 lagen met kap of 2-5 lagen plat, ter plaatse van core hoger	Divers, hoofdzakelijk met platte afdekking
Geleding	Verticaal	Horizontaal	Onbepaald
Oriëntatie	Direct op woonstraat	Direct of indirect op woonstraat	Alzijdig
Typologie	Grondgebonden woningen of benedenbovenwoningen langs straten, incidenteel appartementen mogelijk	Grondgebonden woningen of appartementen	Appartementen (geen tuinen op begane grond)
Wegprofiel	Rijbaan met aan weerszijden trottoirs	Rijbaan met aan weerszijden trottoirs	Parkwegen ingericht voor langzaam verkeer, auto te gast
Openbaar parkeren	Langs rijbaan	Langs rijbaan	In parkeerclusters
Bomen	Langs straten en in binnengebieden	Langs straten, in groene longen en in binnengebieden	Als onderdeel van totaalinrichting
Groen	In binnengebieden	In groene longen en in binnengebieden	Als onderdeel van totaalinrichting

Visie.

Bebouwingsstructuur

Voor Helpman betekent het respecteren en mogelijk versterken van de bestaande stedenbouwkundige structuur het aansluiten op de oorspronkelijke bebouwingslinten en het afronden van de semi-gesloten bouwblokken die de wijk kenmerken. Zo vormt het project Helperkade een voortzetting van de min of meer aaneengesloten bebouwingsstrook langs de Helperwestsingel en de bebouwing in de tweede lijn langs het Helperdiepje.

De Hoefijzerfabriek is onderdeel van het bouwblok dat gevormd wordt door de Helperwestsingel, de Helperweststraat, de Van Iddekingeweg en de Hereweg dat in het bestemmingsplan wordt gedefinieerd als buurtblok. Bij de herontwikkeling van de locatie zal het hiaat in de straatwand van de Helperwestsingel worden opgevuld waarbij het buurtblok wordt afgerond. Ook aan de zijde van de Helpermolenstraat is een opvulling gewenst, maar deze wens is minder stringent omdat deze straatwand volgens het bestemmingsplan ruimtelijk ondergeschikt is aan het buurtblok.

Na afronding van het bouwblok, blijft een groot binnenterrein over waar tevens ruimte is voor bebouwing. De invulling dient ondergeschikt te zijn aan het bouwblok, maar omdat het zich er ruimtelijk van losmaakt is de structuur vrijer. Het binnengebied moet autoluw zijn en groen worden ingericht. Het toevoegen van verblijfskwaliteit is een belangrijk thema.

Het rustige binnengebied vormt de tegenhanger van de drukke, dynamische stadsstraten en biedt ruimte voor een andersoortig gebruik van de openbare ruimte. Het gebied is openbaar toegankelijk.

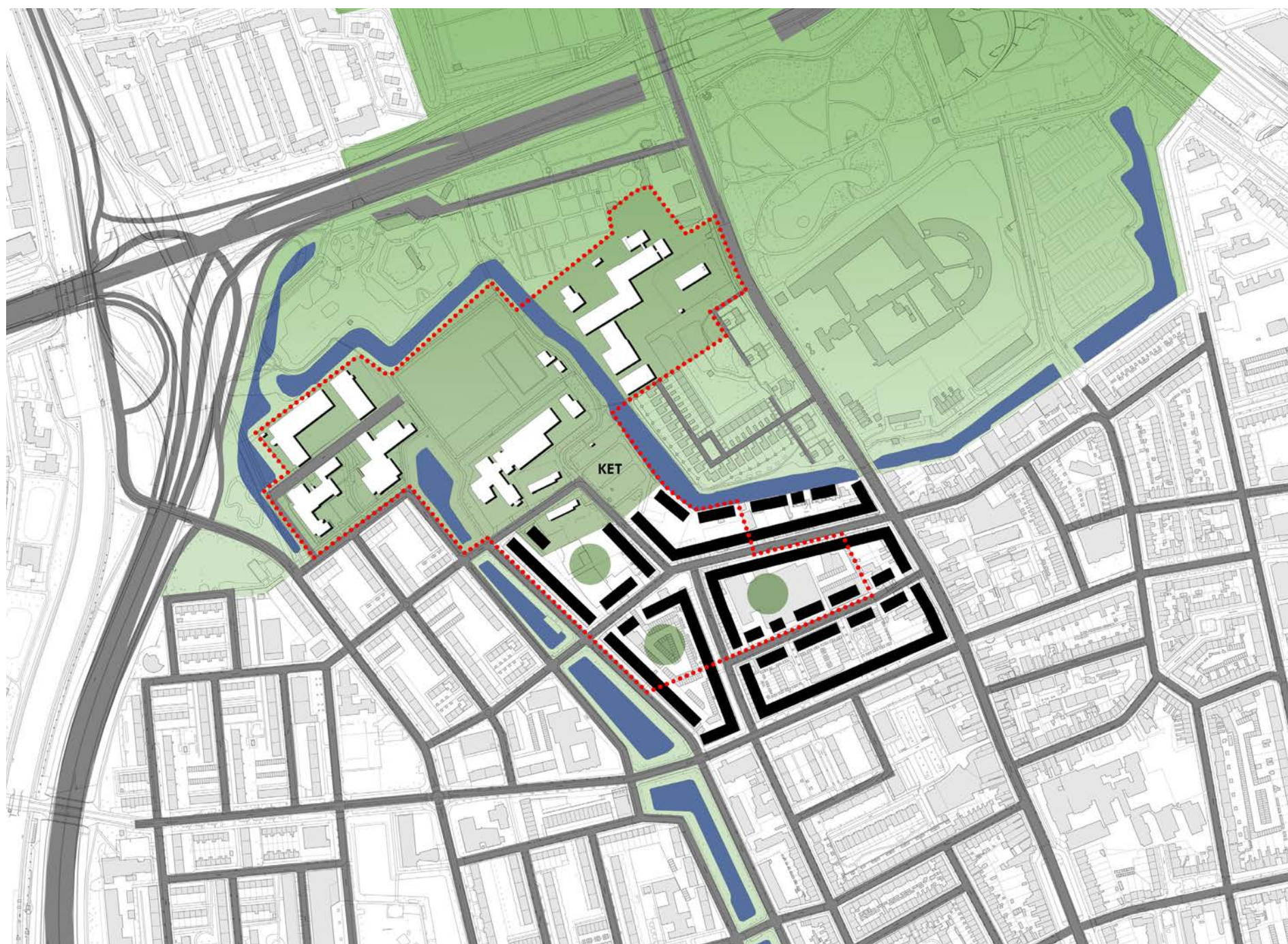
Voor de deelgebieden die raken aan De Wijert wordt eveneens ingezet op bouwen langs de straten, maar de bouwblokken mogen hier, conform de opbouw van De Wijert, een meer open karakter hebben. De eerte fase van het Jullensblok speelt hierop in. De bebouwing is vrij gespositioneerd en staat min of meer los in de ruimte, maar langs de stadsstraten wordt de rooilijn opgezocht. Het binnengebied kan dankzij de ondergrondse parkeergarage autovrij blijven en wordt zoveel mogelijk als verblijfsgebied ingericht. Ook dit gebied moet uiteraard openbaar toegankelijk blijven.

Het Jullenshof ligt eveneens op de overgang met De Wijert. Ook hier geldt dat de bebouwing langs de straten, in dit geval de Jullensstraat, in de rooilijn moet worden teruggebouwd. Op de plek van de garageboxen blijft ruimte over voor een autonome invulling. Gedacht wordt aan een carré van woningen, gesitueerd rondom een groen binnenhof. Ook dit binnengebied wordt autovrij en openbaar toegankelijk, waarmee een enigszins verborgen, rustige en groene plek aan Helpman-Noord wordt toegevoegd.

In de parkzone is niet de morfologie, maar het groen structurerend. De bebouwing is hieraan ondergeschikt. Uitgangspunt bij nieuwe invullingen is dat alle monumentale bomen blijven staan en sturend zijn voor de invulling van het gebied. Er wordt ruime afstand gehouden tot het Helperdiepje, waarmee het goed zichtbaar en openbaar toegankelijk is. De bebouwing staat los in de ruimte en wordt omsloten door groen. De buitenruimte wordt losgetild van het maaiveld en parkeren wordt zoveel mogelijk onder het gebouw opgelost.

Voor alle bebouwing in de parkzone geldt dat het zich manifesteert als losse elementen in het groen. Dit geldt voor de tweede fase van het Jullensblok, maar ook bij de transformatie van de Technische School en de herontwikkeling van Terra en het Gomarus College zijn het thema's waarop wordt ingezet. Bij de herstructurering van het KET is dit niet mogelijk. Hier zullen de woonwagens in min of meer dezelfde setting worden teruggeplaatst.

- Wegen
- Water
- Parkzone
- Losstaande bebouwing in het groen
- Bouwblokken (indicatief)
- Groene, autoluwe binnengebieden

Visie. Verbindingen

Een van de grootste kansen die met de transformatie van de parkzone kan worden benut is het aanpassen van het bestaande stelsel van fiets- en voetpaden. Door het leggen van nieuwe verbindingen kan het gebied toegankelijker worden gemaakt en beter worden verankerd met haar omgeving. Er worden hierbij twee nieuwe routes geïntroduceerd: een functionele route van noord naar zuid en een beleefroute van oost naar west. Deze vormen de dragers van het park. Daarnaast wordt voorgesteld het Vondelpad te verlengen en worden op een lager schaalniveau diverse aanpassingen voorgesteld waardoor het gebied beter wordt dooraderd.

Noord-zuid route

Deze route legt een directe verbinding tussen de Jullensstraat en het Papiermolenpleintje. Het koppelt Helpman-Noord aan de Rivierenbuurt en daarmee aan de nieuwe zuidelijke stationsentree. Voor fietsverkeer wordt het de belangrijkste route naar het centrum.

In feite bestaat er nu ook al een route naar het Papiermolenpleintje, maar deze is onoverzichtelijk en sociaal onprettig. Het nieuwe fietspad volgt de kortste weg en heeft een vloeiend alignement. Hiervoor moet ruim baan gemaakt worden in het park. De oude sporthal, behorende bij de Technische School, alsmede een deel van het schoolgebouw zelf wor-

den gesloopt en onderbegroeiing wordt weggehaald. Ook zullen de kantine en kleedkamers van de korfbalvereniging worden verplaatst. In overleg met de NIC zal hier een nieuwe plek voor worden gezocht. De ligging van de noord-zuid route wordt zo gekozen dat zoveel mogelijk waardevolle bomen kunnen blijven staan.

Oost-west route

Deze route koppelt Helpman-Noord met het nieuwe Sterrebos, de kern van het Zuiderplantsoen. Ze begint als fietspad in de kop van De Wijert bij de Van Eedenstraat, steekt de Vondellaan over, volgt de Henriëtte-Roland Holststraat en komt daar uit in de parkzone ten noorden van de Technische School. Vervolgens kruist ze de noord-zuid route, steekt als voetpad het Helperdiepje over en loopt via het terrein van Terra naar de Hereweg, waar ze aansluit op de nieuwe padenstructuur van het Sterrebos.

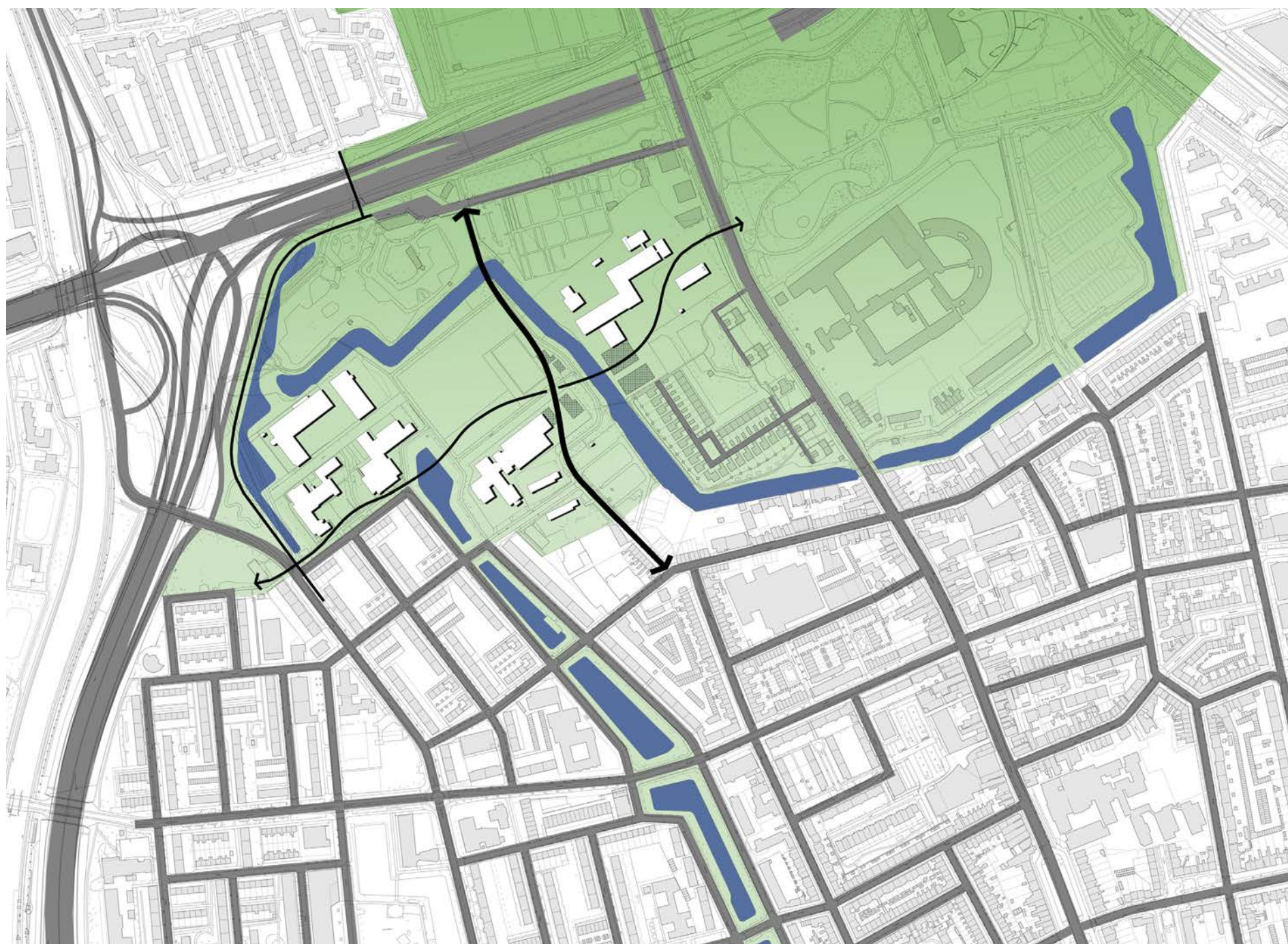
De oost-west route heeft veel belevingswaarde. Ze is haaks op de Hondsrug gesitueerd en maakt als het ware een dwarsdoorsnede van het gebied. Er worden diverse interessante plekken aangedaan, zoals de waterpartij van de Hora Siccamasingel, de monumentale Technische School, het park met haar sportfaciliteiten en het Helperdiepje. Op het terrein van Terra moet over een betrekkelijk korte afstand

een hoogteverschil van naar schatting 5 tot 6 meter worden overbrugd naar de Hereweg. Dit is uniek voor Groningen. Door het campusterrein openbaar toegankelijk te maken kan dit, voor Groningse begrippen, enorme hoogteverschil sinds lange tijd weer worden ervaren.

Op dit moment bevindt zich direct ten noorden van de Rabenhautbuurt een smalle voetgangersbrug over het Helperdiepje. Deze wordt vervangen en verplaatst richting het noorden, zodat ze centraler op het campusterrein aanlandt, op grotere afstand van het woonbuurtje. Om hiervoor ruimte te maken dienen enkele loodsen en werkgebouwen van Terra te worden gesloopt.

De route naar Helpman-Noord is een van de tentakels die het Sterrebos naar haar omgeving uitslaat. De vormgeving sluit aan op die van de rest van het Zuiderplantsoen. De route meandert door het park, waarbij bestaand groen de exacte positie bepaalt. Mogelijk wordt ook het pad langs de Henriëtte-Roland Holststraat, dat in het uitvoeringsprogramma van Aanpak Ring Zuid nog recht is getekend, vloeiend uitgevoerd.

- Wegen
- Water
- Parkzone
- Losstaande bebouwing in het groen
- Bebouwing te amoveren
- Noord-zuid route
- Oost-west route

Visie. Verbindingen

Verlenging Vondelpad

In aanvulling op dit assenkruis van routes wordt voorgesteld het Vondelpad te verlengen tot aan de noord-zuid verbinding. Hiermee krijgt het pad een meer logische plek in het gebied en wordt de campus van het Gomarus College verweven met het park, wat aanmoedigt tot meervoudig ruimtegebruik. Zo kan het (verlengde) Vondelpad bijvoorbeeld worden ingezet als fietspad, verblijfsgebied en/of sportstrip voor scholieren, omwonenden en passanten.

Het bestaande deel van het Vondelpad loopt hier naadloos in over, maar heeft een afwijkende setting. Het pad ligt hier niet midden in het park, maar wordt geflankeerd door schoolgebouwen. Het vormt de ruimtelijke drager van de campus. De wens bestaat hier meer uitdrukking aan te geven door het profiel te vergroenen en ruim baan te maken voor scholieren. Hiertoe moet het parkeren wijken naar het zuidelijk deel van het terrein. Bij de vervanging van de hier gelegen oudere schoolgebouwen bestaat de kans het parkeren integraal op te lossen, bijvoorbeeld in de vorm van een parkeergarage onder de nieuwbouw.

Overige voetpaden

In aanvulling op de genoemde hoofdroutes wordt een secundair stelsel van voetpaden aangelegd die de parkzone nader toegankelijk maken. Deels bestaat deze uit bestaande paden die worden aangepast, deels uit nieuw aan te leggen routes.

1. Het pad dat in het verlengde van de Hora Siccamasingel ligt blijft gehandhaafd, maar is voortaan uitsluitend bestemd voor voetgangers. Het vormt als het ware een secundaire noord-zuidroute die via het bestaande loopbruggetje het Helperdiepje oversteekt en aansluit op het nieuwe fietspad dat langs het Julianaplein voert.

2. In de plannen voor het KET wordt langs het Helperdiepje een openbaar toegankelijk pad voorgesteld. Dit pad zal worden verlengd tot aan de nieuwe voetgangersbrug.

3. Op de grens van het terrein van Terra en de begraafplaats zijn nog restanten van de Helperlinie aanwezig. Een nieuw aan te leggen pad voert over een muur en delen van aarden wallen en biedt enorme kansen op de historie beleefbaar te maken. Dit archeologische pad volgt de vorm van één van de lunetten en komt uit op de noord-zuid route.

3. Aan de voet van de Rabenhaustbuurt ligt een pad langs de oever van het Helperdiepje. Dit pad wordt verlengd tot de oost-west route en wordt mogelijk doorgetrokken tot aan de begraafplaats, waar ze aansluit op het bovengenoemde archeologische pad.

5. In het midden van de Rabenhaustbuurt ligt een groengebiedje waar zich een vleermuizenbunker (voormalige luchtwachtbunker) bevindt. Deze bijzondere plek kan worden bereikt via een wandelpad, maar is desondanks goed verstopt. Door het pad te verlengen tot aan de oost-west route wordt de plek aan de beleefroute toegevoegd.

- Wegen
- Water
- Parkzone
- Losstaande bebouwing in het groen
- Bebouwing te amoveren
- Hoofdontsluitingsstructuur
- Vondelpad
- Overige voetpaden
- Aarden wal voormalige Helperlinie
- Stenen muur voormalige Helperlinie
- Vleermuisbunker

Visie.

Herinrichting parkzone

In de huidige situatie is de groenstructuur sterk volgend aan de inrichting van het park. Met de herstructurering van de paden en wegenstructuur gaat dit over de kop. Dit biedt kansen om het park totaal anders in te richten. Kernwoorden hierbij zijn transparantie, toegankelijkheid, sociale veiligheid en openbaarheid.

De sportveldlocatie vormt de kern van de transformatie. Om ruimte te maken voor de nieuwe inrichting zullen de sportvoorzieningen worden aangepast, waarbij het huidige gebruik wordt gehandhaafd. Het algemene sportveld en het korfbalveld worden gecombineerd tot een gemeenschappelijk veld waar zowel korfbalvereniging NIC, het Gomarus College als omwonenden gebruik van kunnen maken. De wens is om dit veld integraal onderdeel uit te laten maken van het park, waarbij het wordt opengesteld voor de buurt. De inrichting wordt gebaseerd op de open sportveld gedachte. Dit betekent dat het niet wordt omkaderd door hekken of een groene moes van onderbegroeiing, maar dat het zich manifesteert als een open veld in een parkachtige setting. Het sportveld houdt royale afstand tot de omliggende (woon)functies. In de tussenliggende ruimtes is plaats voor de aanplant van nieuwe bomen, waarbij eventueel te kappen bomen in de rest van het plangebied kunnen worden gecompenseerd.

De herinrichting van de sportveldlocatie moet worden gezien in relatie tot de huisvestingsopgave van het Gomarus College. Hierbij ontstaan kansen voor een betere vervlechting van beide terreinen en mogelijk kunnen op termijn faciliteiten (zoals kleedkamers) worden gedeeld.

De aanpassing van de sportvoorzieningen biedt ook kansen voor de toevoeging van woningbouw op het terrein tussen sportveld, Technische School en Helperdiepje. Door extra 'ogen op het gebied' kan de sociale veiligheid sterk worden verbeterd. Maar het toevoegen van bebouwing is geen doel op zich. Het is alleen gewenst als het hand in hand kan gaan met het hoofdgebruik: sport en recreatie. De (on)mogelijkheden voor woningbouw op deze plek zullen nog nader worden onderzocht.

Ook naast de Technische School, op de plek van de oude sporthal, is ruimte voor een bouwvolume, mits een royale doorgang én een groene setting van de fietsroute naar het centrum gegarandeerd kunnen worden en het gebouw ondergeschikt blijft aan het monument.

Aansluitend op de sportveldlocatie zijn ook het Gomarus College, Terra, de Technische School, de Finse Scholen en de tweede fase van het Jullensblok onderdeel van het parkmilieu. Hier is het beleid eveneens gericht op het vergroenen van het terrein, het inpassen van bomen en het creëren van transparantie. Het buitenterrein is zoveel mogelijk openbaar of publiek toegankelijk. De bebouwing staat als losse volumes in een groene setting, waarbij weinig tot geen ruimte is voor privé-uitingen zoals erfscheidingen, tuinen, terrassen en bijgebouwen. Parkeren wordt zoveel mogelijk aan het zicht onttrokken. Uitzondering op de regel is de inrichting van het KET. Hier is een private inrichting van de buitenruimte niet te voorkomen. De begrenzing van het KET wordt gemarkeerd door een haag, waarmee een groene inpassing van het terrein als geheel wordt gewaarborgd.

- Wegen
- Water
- Parkzone
- Ruimte voor sport, recreatie en boomcompensatie
- Toe te voegen bebouwing
- Toe te voegen bebouwing (optioneel en indicatief)
- Hoofdsontsluitingsstructuur
- Vondelpad
- Overige voetpaden

Visie. Verkeer

De beoogde herstructurering heeft samen met de aanpassing van de zuidelijke ringweg grote gevolgen voor de verkeerscirculatie. De toevoeging van 600 woningen zorgt voor een flinke toename van de verkeersgeneratie van en naar Helpman-Noord. Tegelijkertijd worden in het kader van de Aanpak Ring Zuid de op- en afritten ter hoogte van de Hereweg opgeheven en aan het Julianaplein toegevoegd. Dit betekent dat het verkeer in de toekomst niet meer is aangewezen op de Hereweg, maar zijn weg zoekt naar de Vondellaan.

Zonder verdere verkeersmaatregelen gaan de woonstraten in het tussenliggende gebied, het noordoostelijke kwadrant van De Wijert-Noord, veel last ervaren van de toenemende verkeersbewegingen. De kortste route voert namelijk hierlangs. De verkeersvisie heeft als doel deze overlast te beperken door het verkeer te spreiden en zo snel en natuurlijk mogelijk naar de dichtsbijzijnde gebiedsontsluitingswegen te leiden. Hiertoe is het totale gebied in vier segmenten verdeeld. Elk segment heeft in de verkeersvisie een andere kleur en wordt op een andere manier ontsloten. Hieronder worden de uitgangspunten en de bijbehorende maatregelen opgesomd.

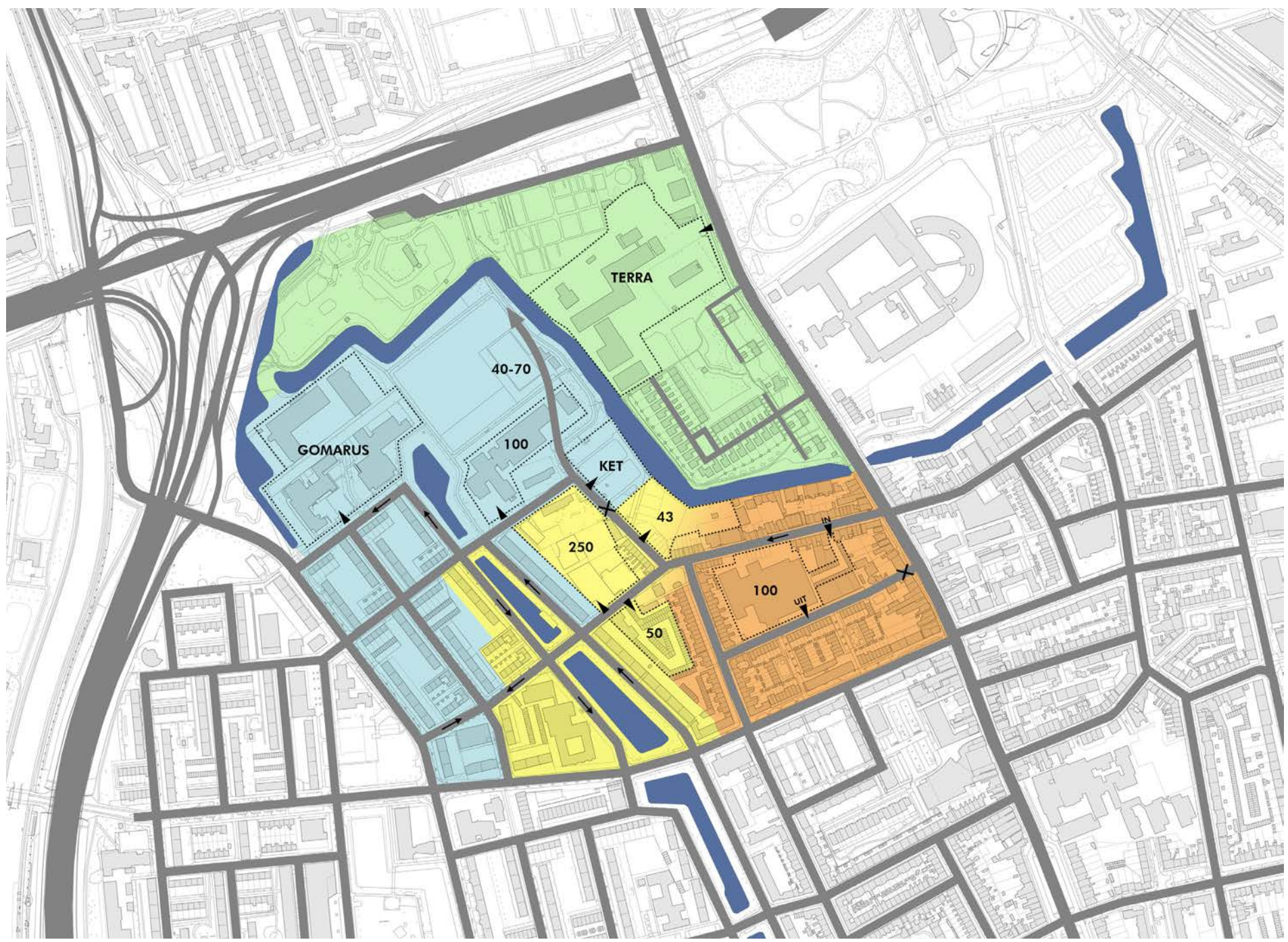
Uitgangspunten

- Er moet worden voorkomen dat er een buitenproportionele verkeerstoename wordt ervaren in De Wijert-Noord door het nemen van te weinig maatregelen in Helpman-Noord.
- Het verkeer van en naar de nieuwbouwlocaties moet zo snel mogelijk worden ontsloten via de bestaande gebiedsontsluitingswegen zodat de verkeersdruk in De Wijert-Noord zo min mogelijk toeneemt.
- De bereikbaarheid van de nieuwbouwlocaties geschiedt over meerdere routes zodat niet één straat al het verkeer hoeft te verwerken.
- De structuur van de wijk moet zoveel mogelijk in stand blijven.
- Het Helperdiepje is en blijft een natuurlijke scheiding voor autoverkeer.
- Bij de planvorming voor het Gomarus College wordt onderzocht of het terrein direct kan worden ontsloten vanaf de Henriëtte-Roland Holststraat.

Maatregelen

- In de Helperwestsingel wordt ter hoogte van het KET een knip voor autoverkeer gerealiseerd waardoor de ontsluiting van de Technische School, de Finse Scholen en (indien van toepassing) de sportveldlocatie wordt gescheiden van de overige woningbouwontwikkelingen.
- Alle bouwblokken van het Jullensblok maken gebruik van één parkeergarage die via de Jullensstraat vanuit twee richtingen toegankelijk is.
- De Technische School heeft mogelijk parkeervoorzieningen aan beide zijden van het gebouw. Deze zijn via dezelfde route toegankelijk.
- De toegang van de parkeervoorziening van Hoefijzerfabriekslocatie bevindt zich aan de zijde van de Helper Westsingel (ter hoogte van nummer 10), de uitgang bevindt zich aan de zijde van de Helpermolenstraat. Op deze manier kan een knip voor autoverkeer in de Jullensstraat (ter hoogte van het tankstation) worden voorkomen.
- De twee oversteken over de Hora Siccamasingel kunnen in twee richtingen worden gehandhaafd.
- Op de Werumeus Buningstraat wordt eenrichtingsverkeer ingesteld.

- Wegen
- Water
- Ontsluiting op Hereweg
- Ontsluiting op Van Iddekingeweg via Helperweststraat
- Ontsluiting op Van Iddekingeweg via Hora Siccamasingel
- Ontsluiting op Vondellaan via De Wijert-Noord
- 100** Aantal toe te voegen woningen (circa)
- Eenrichtingsverkeer
- Knip voor autoverkeer
- Ontsluitingszijde deelgebied

Visie. Groen

Net als voor verkeer heeft de aanpassing van de zuidelijke ringweg gevolgen voor het groen in het gebied. Met name aan de noordzijde zijn (delen van) houtopstanden en boomstructuren geroid ten behoeve van de herstructurering. Tegelijkertijd is er in de plannen van de Aanpak Ring Zuid in veel nieuw aan te leggen groen voorzien. Voorbeelden hiervan zijn het nieuw te realiseren park bovenop de verdiepte ligging en de aanplant van nieuwe boomstructuren langs de nog in aanbouw zijnde wegen.

De toevoeging van 600 woningen in het gebied biedt naast knelpunten voor bestaand groen ook kansen voor een kwaliteitsimpuls in de bestaande groenstructuren. Op de veelal kale en versteende ontwikkellocaties liggen mogelijkheden om de buitenruimtes in te vullen met klimaatadaptief, aantrekkelijk en divers groen. Door de ruimere opzet van de nieuwe ontwikkelingen is het evident dat er meer ruimte komt voor groen.

Uitgangspunten

- Er moet worden voorkomen dat er (potentieel) monumentale bomen gekapt dienen te worden voor de realisatie van bebouwing.
- Bestaande boomstructuren dienen, indien van goede conditie, te worden gehandhaafd en indien mogelijk versterkt.
- Bij de aanleg van nieuwe groenstructuren dient rekening gehouden te worden met een aanplant van een diversiteit aan soorten. Dit maakt groenstructuren minder kwetsbaar voor eventuele plagen en ziekten.
- Bij de aanplant van bomen dient ruime aandacht te worden besteed aan de inrichting van de groeiplaatsen. Een goede groeiplaats is een groeiplaats die voldoende doorwortelbaar volume heeft, voldoende vocht leverend vermogen en voldoende organische stof bevat.
- De keuze van de boomsoort dient afgestemd te worden op de beschikbare ruimte, zowel boven- als ondergronds.

Maatregelen

- Meer groen: op onder andere de ontwikkellocaties Jullensblok, Hoefijzerfabriek en Helperkade komt bebouwing met een ruimtelijke opzet wat vervolgens de aanplant van meer groen en bomen mogelijk maakt.
- Beter groen: de onderbegroeiing van de groenstroken rondom de Technische School, het fietspad grenzend aan het woonwagencamp en het sportterrein geven nu een gevoel van onbehaaglijkheid en onveiligheid. Om het gebied aantrekkelijker te maken om te verblijven wordt de onderbegroeiing door middel van gericht beheer en herplant van kwalitatief betere kwaliteit.
- Bereikbaar groen: het hek rondom het sportveld wordt verwijderd om het terrein toegankelijk te maken en in te kunnen zetten voor recreatie.

Hittestresskaart

Visie. Water

Helpman-Noord dankt zijn karakter mede aan het aanwezige oppervlaktewater: het Helperdiepje en de Hora Siccamingel. Naast het feit dat beide waterpartijen een duidelijke begrenzing van het gebied vormen heeft met name de lager gelegen Hora Siccamingel een belangrijke taak om overtollig water af te voeren. Op dit moment zorgt een poldergemeal voor de afvoer van overtollig water vanuit de lager gelegen Hora Siccamingel naar het Helperdiepje (boezem). In de toekomst zal deze deze stroomrichting worden omgedraaid waardoor water vanuit het Helperdiepje kan worden ingelaten en het water zijn natuurlijke weg richting het zuiden kan volgen.

De aanwezigheid van beide waterpartijen biedt de aantrekkelijke mogelijkheid om aan of dichtbij het water te wonen en zorgt bovendien voor de aanvoer van voldoende water voor de ontwikkeling van groen.

Door de aanwezigheid van grote oppervlaktes met verharding (zoals op het huidige terrein van de Hoefijzerfabriek) en het ontbreken van (infiltrerend) groen bestaat er een grote kans dat er op diverse plaatsen in de wijk ten tijde van hevige neerslag wateroverlast ontstaat. Ook de ligging op de flanken van de Hondsrug kan er voor zorgen dat water, door het aanwezige verval, versneld naar gebieden kan stromen waar je het niet wilt hebben (bijvoorbeeld naar bebouwing). Maar tegelijkertijd ontstaan door het hoogteverschil mooie kansen om water richting het aanwezige oppervlaktewater te laten stromen. Een eventuele toename van verharding kan worden gecompenseerd door uitbreiding of verlenging van de huidige Hora Siccamingel als verwijzing naar de oorspronkelijke loop van de oude Helpermaar.

Uitgangspunten

- Verbeteren waterkwaliteit Hora Siccamingel.
- Afname wateroverlast in bebouwd gebied.
- Verminderen afvoer schoon water naar de zuivering.

Maatregelen

- Afkoppelen van de riolering. Door de aanleg van een regenwaterriool zal er meer schoon water op de vijvers worden geloosd. Dit zorgt voor een verbetering van de waterkwaliteit en afname van onnodig lozing op de zuivering.
- Aanleg of uitbreiding van bestaand oppervlaktewater ter compensatie van eventueel toegenomen verhard oppervlak.
- Aanleg van inlaatvoorziening voor doorspoeling van de Hora Siccamingel.
- Vergroenen van bestaand bebouwd gebied zodat het riool minder wordt belast en de kans op wateroverlast wordt verkleind.

Wateroverlastkaart

Gebouwen

- Veel overlast
- Matige overlast
- Weinig overlast

Wegen

- Veel overlast
- Matige overlast
- Weinig overlast

Uitvoeringsprogramma.

Het uitvoeringsprogramma is in deze versie van de gebiedsvisie nog leeg gelaten. Gedurende de ter inzage periode wordt de dialoog aangegaan met stakeholders, waaruit een actielijst zal volgen. De acties worden afgewogen, geprioriteerd en zo nodig opgenomen in dit hoofdstuk.